

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Föräldrars delaktighet i förskolan

En kvalitativ intervjustudie med pedagoger där föräldrar med annat modersmål än svenska är i fokus, utifrån delaktighet i förskolan.

Av:

Katarina Stefanovic och Jenny Wikström

KUFA/ BL1/ LAU 990

Handledare: Ivar Armini

Examinator: Torgeir Alvestad

Rapportnummer: VT 11- 2920-05

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Abstract

Examensarbete inom lärarutbildningen

Titel: Föräldrars delaktighet i förskolan

En kvalitativ intervjustudie med pedagoger där föräldrar med annat modersmål än svenska är i fokus, utifrån delaktighet i förskolan.

Författare: Katarina Stefanovic och Jenny Wikström

Termin och år: VT: 2011

Kursansvarig institution: Institutionen för Pedagogik, kommunikation och lärande

Handledare: Ivar Armini

Examinator: Torgeir Alvestad

Rapportnummer: VT 11- 2920-05

Nyckelord: föräldrar, delaktighet, kultur, mångkulturell, interkulturellt

Sammanfattning

Syfte

Studiens syfte är att undersöka hur pedagoger kan göra föräldrar med annat modersmål än svenska delaktiga i förskolan.

Frågor

- Hur arbetar pedagoger för att göra föräldrar med annat modersmål än svenska delaktiga i verksamheten?
- Vilka problem och hinder ser pedagogerna, med att få föräldrar med annat modersmål än svenska delaktiga i verksamheten?

Metod och material

I studien används ett kvalitativt synsätt med semistrukturerade intervjuer. Sex pedagoger på två olika förskolor har intervjuats, vi använde oss av en diktafon för att spela in samtalet. Därefter har materialet transkriberats. Som komplement till intervjuvaren har vi observerat förskolornas tamburer, för att anteckna det vi såg använde vi oss av penna och papper. De delar som har varit väsentliga för arbetet har bearbetats vidare och finns med i resultat och diskussion.

Resultat

Vårt resultat visar att de fem återkommande faktorerna förhållningssätt, inskolning, kultur, medvetenhet och föräldrakontakt är avgörande, för att kunna göra föräldrar med annat modersmål delaktiga i förskolans verksamhet. Pedagoger bör vara insatta och överens med sitt arbetslag vilket förhållningssätt man skall ha. Inför inskolningen skall pedagoger ha skaffat sig information om familjen för att kunna erbjuda en bra start. Begreppet kultur skall ifrågasättas och diskuteras. När det gäller medvetenhet tycker vi att pedagoger skall kunna vara självkritiska. För att skapa goda föräldrakontakter skall man se över sina traditionella möten som man har på förskolan.

Betydelse för läraryrket

Vi lever i ett mångkulturellt samhälle alla som jobbar i förskolan kommer på ett eller annat sätt komma i kontakt med föräldrar som har ett annat modersmål än svenska. Vilka erfarenheter och kunskaper man bär med sig in i det mötet kan bli avgörande för hur föräldrarnas delaktighet visar sig. Vi hoppas att studien skall bidra till att föräldrar med annat modersmål än svenska blir delaktiga i förskolans verksamhet.

Förord

Till denna studie har vi varit två författare vilket har varit positivt. Vi har tillsammans kunnat diskutera, analysera och stötta varandra när problem uppstått. Vi vill ta tillfället iakt och tacka alla berörda som har ställt upp. De intervjuade som ställde upp med sin tid, kollegor och vänner som har läst och kommit med kloka kommentarer. Ett särskilt stort tack till familj, vänner och kollegor som har stått ut med oss under hela utbildningen!

Vi tycker själva att denna uppsats har varit intressant att skriva och vi har lärt oss mycket under studiens gång. Vi önskar er en trevlig läsning!

Begrepp

Nedan har vi valt att skriva lite kortfattat om några av de begrepp som är aktuella i studien. Vi är medvetna om komplexiteten i begreppsanvändning, därför tycker vi att det är viktigt att vi redogör tidigt i studien hur vi ser på de olika begreppen.

Kultur

Kultur kan definieras som livsmönster t.ex. språk, konst, värderingar och institutioner hos en population som överförs socialt från generation till generation. Kultur har kallats "levnadssättet hos ett helt samhälle". Som sådant inkluderar det beteendemönster, seder, klädsel, religion, ritualer, lekar, normer, för lagar och moraliska system, liksom trossystem och konststarterna (Wikipedia 2011).

Mångkulturell

Det är ett beskrivande begrepp som syftar på ett förhållande där flera etniska grupper med olika kulturer samlas inom samma politiska enhet (Wikipedia 2011).

Interkulturellt

Interkulturellt förhållningssätt innebär att förskolan ser alla språk och kulturella perspektiv som viktiga. Interkulturell verksamhet innebär också att skapa miljöer och möten där olika typer av dialog tillåts och där olika meningar och åsikter är accepterade (Benckert m.fl. 2008 s, 67).

Modersmål

Det språk som man har lärt sig först, behärskar bäst, använder mest och identifierar sig med (Håkansson 2003).

Sociokulturell

Sociokultur innebär samspel och samarbete mellan människor där en sociokulturell individ utvecklar sina grundläggande kognitiva färdigheter, det vill säga sin uppfattning om sig själv och andra människor. Det sociokulturella sammanhanget anses vara av stor betydelse för individens utveckling (Wikipedia 2011).

Delaktighet

Medverka i eller ha vetskap om någonting (Prismas svenska ordbok 2003).

Innehållsförteckning

Abstract	2
Förord	3
Begrepp	4
Kultur	4
Mångkulturell	4
Interkulturellt	4
Sociokulturell	4
Delaktighet	4
Disposition	7
Inledning.....	8
Syfte	9
Frågor	9
Teoretiskt perspektiv	10
Litteraturgenomgång	11
Göteborgsskolplan 2009/2010	11
Lpfö 98 Reviderad 2010	12
Kultur	13
Samverkan mellan föräldrar med annat modersmål än svenska och förskolan	14
Mångfaldsperspektiv/ Interkulturellt förhållningssätt	17
Språket	17
Dokumentation	18
Metod	19
Val av metod	19
Intervjuer	19
Observationer	20
Urval	20
Verktyg	20
Etiska aspekter	20
Studiens tillförlitlighet	21
Resultatredovisning	23
Resultat av intervjuer	23
Förhållningssätt	23
Inskolning	24
Kultur	25
Medvetenhet	26
Föräldrakontakt	27
Resultat av observationer	28

Sammanställning av resultatet	28
Analys/ Diskussion.....	30
Förhållningssätt	30
Inskolning	31
Kultur.....	32
Medvetenhet	33
Föräldrakontakt	34
Observationer	35
Metoddiskussion.....	35
Slutord	36
Fortsatt forskning	37
Referenslista	38
Bilagor	40
Bilaga 1	40
Bilaga 2	41

Disposition

I inledning beskriver vi bakgrunden till varför vi valt ämnet föräldrars delaktighet i förskolan som vår studie, vi presenterar syftet och vilka frågor som ligger till grund för studien. Därefter beskrivs det teoretiska perspektivet vi har valt att utgå ifrån för att sedan gå vidare med relevant litteratur som berör vår studie. Där kommer Göteborgsskolplan (2009/2010) och *Läroplanen för förskolan* (Lpfö 98/10) att presenteras. Vidare kommer litteraturen att benämnas tematiskt efter dessa fem kategorier: Kultur, Samverkan mellan föräldrar med annat modersmål än svenska och förskola, Mångfaldsperspektivet/Interkulturellt förhållningssätt, Språket och Dokumentation.

I metodavsnittet beskriver vi det genomförande som ligger till grund för arbetets utformning. Vidare ges en redogörelse kring metod val och tillvägagångssätt. Därefter förklarar vi vilken typ av intervju och observation som använts. För att sedan gå in på urvalet och urvalsgrupp.

Resultatet kommer att redovisas utifrån fem gemensamma nämnare. Dessa är förhållningssätt, inskolning, kultur, medvetenhet och föräldrakontakt. Resultatet av intervjuerna avslutas med en kort sammanfattning. Därefter kommer vi att analysera och diskutera resultatet av intervjuer och observationer. Vi kommer vi att tolka resultatet efter våra egna erfarenheter och analysera med hjälp av relevant litteratur. Vi avslutar med att diskutera vårt val av metod. Studien avslutas med vårt slutord och vad som kan tänkas vara fortsatt forskning.

Inledning

Göteborgs skolplan 2009/2010 som är prioriteringsredskap i skolvardagen visar på vikten av föräldrarnas insyn i förskola och skola. Skolplanen betonar att förskolor och skolor skall ha en aktiv dialog med vårdnadshavarna om målen för utbildningen. Barn, unga och deras vårdnadshavare skall känna till rättigheter, skyldigheter och förväntningar.

Föräldrarnas självklara inflytande och delaktighet bygger på ett öppet förhållningssätt där deras intresse, engagemang och kunnande tas till vara.

I förskolans värld pratar vi pedagoger mycket om kulturer utan att egentligen sätta oss in i vad som menas med kultur. För oss betyder begreppet kultur så mycket mer än bara skillnader i människors kläder, musik, mat och språk. Varje familj har en egen kultur som vi fostras i och för vidare till nästa generation. Något att tänka på är att vi har olika kulturer och är uppvuxna på olika sätt. Det som är självklart hemma hos dig är inte alltid självklart hemma hos mig. Men det finns inget som säger vad som är rätt eller fel. Lunneblad (2006) skriver om hemkulturer, som ett sätt att möta barnen i de sammanhang de lever sina liv.

Hundeide (2006) skriver om förmågan att sätta sig in i andras kulturer och utgå ifrån de aktiviteter och färdigheter som är viktiga för deras anpassning till den miljö de lever i. Som pedagog och i möte med andra anser vi att det är en viktig aspekt att utgå ifrån. Pramling Samuelsson och Sheridan (2006) menar att barn behöver uppmärksammas på människors likheter och olikheter, detta för att de ska vidga sin förmåga att upptäcka och reflektera över olika etiska dilemman och livsfrågor i vardagen. Vidare menar de att barn skall utveckla en förståelse för människors skilda bakgrunder och det sker när lärarna låter den mångkulturella förskolan återspeglas både i miljön och i det pedagogiska arbetet (Pramling Samuelsson och Sheridan, 2006). Vidare skriver författarna att det skall märkas att barn kommer från olika kulturer och länder. Deras ursprung skall vara synligt för dem själva och för andra barn. Deras kultur skall vara en del av förskolans väggar, både böcker och miljö skall vara präglad av såväl den svenska kulturen som andra kulturer (Pramling Samuelsson och Sheridan, 2006). För att kunna uppnå detta behöver pedagoger och föräldrar samarbeta. Först då är det möjligt att föra in flera olika kulturer i förskolan. Det är viktigt att vi pedagoger visar intresse för familjernas hemkultur och att vi vill lära oss mer. För det är ju av föräldrar, barn, kollegor och andra vi möter som vi lär oss nya saker. Och på så sätt kan vi vidga våra vyer och skapa förståelse för hur andra lever och tänker. Vi pedagoger skapar en egen kultur i förskolan med våra egna erfarenheter, men tillsammans med föräldrarna kan vi skapa en mer mångkulturell verksamhet.

I *läroplanen för förskolan* (Lpfö98/10) står det att arbetslagets skall verka för att det utvecklas en tillitsfull relation mellan barnens familjer och förskolans personal. Tillsammans skall man utstråla viljan till samarbete gentemot föräldrar och skolledning. För att kunna göra detta är det viktigt att ha pedagogiska diskussioner, där samtal kan leda till vad arbetslaget tillsammans står för och tycker. Vi pedagoger bör vara öppna för andra kulturer och sätta oss in i deras sätt att se på saker och ting. Det är intressant och viktigt att förstå att vi tolkar frågor och svar på olika sätt. Ibland är det språket som är ett hinder och ibland är det kanske vi pedagoger som inte är så tydliga som vi borde vara.

Efter att ha tittat på olika studier inom vårt område känner vi att det saknas forskning kring hur pedagoger kan arbeta för att få föräldrar med annat modersmål än svenska delaktiga i förskolans verksamhet. Förskolan är en mötesplats där människor med olika

kulturer möts. Alla som har barn i förskolan har rätt att känna sig välkomna och kunna förstå vad som händer i verksamheten. Utifrån vår erfarenhet upplever vi att föräldrar med annat modersmål än svenska och deras deltagande saknas i förskolans verksamhet. Det kan bero på språkbrister, medvetenhet eller intresse. Genom kommunikation med kollegor och andra pedagoger diskuteras det ofta hur man ska få bättre respons på föräldramöten, informationsblad och samtal. Diskussionen leder nästan alltid in på att föräldrar med annat modersmål än svenska har ett utanförskap och hur vi skall få dem delaktiga i verksamheten. I den här studien vill vi ta reda på hur pedagoger kan göra föräldrar med annat modersmål delaktiga i förskolan.

Syfte

Studiens syfte är att undersöka hur pedagoger kan göra föräldrar med annat modersmål än svenska delaktiga i förskolan.

Frågor

- Hur arbetar pedagoger för att göra föräldrar med annat modersmål än svenska delaktiga i verksamheten?
- Vilka problem och hinder ser pedagogerna, med att få föräldrar med annat modersmål än svenska delaktiga i verksamheten?

Teoretiskt perspektiv

Vi har valt att utgå ifrån det sociokulturella perspektivet. I det här avsnittet kommer vi att beskriva perspektivet utifrån Säljö (2000).

Det sociokulturella perspektivet är knutet till hur människor lär och utvecklas och frågan om hur vi tänker och agerar. Våra föreställningar om ekonomisk, social utveckling och en önskan om att förbättra våra levnadsvillkor är knutet till vår kultur och är en viktig position i lärandet. Inom skola och utbildning finns det en tendens att hur människor lär reduceras till en fråga om teknik eller metod. När det kommer till det sociokulturella perspektivet är ett av huvudsyftena att betrakta vår förmåga att lära som en del av en mer övergripande fråga om hur kunskaper återskapas i ett samhälle mer generellt. Lärandet är inte begränsat till miljöer som skola och utbildning. Miljöer som inte har som primärt syfte att förmedla kunskap så som familj, vänner, arbetsplatsen ger oss många av de grundläggande insikter och färdigheter vi behöver. Lärande sker genom interaktion mellan människor som när man samtalar vid middagsbordet, diskussioner på caféet och andra fritidsaktiviteter. Lärande är en aspekt av all mänsklig verksamhet, i varje handling och i varje samtal ger individer eller grupper oss en möjlighet att ta med sig någonting som man kommer att använda i framtiden. Lärande sker inte bara i skolan, utan överallt. Bilden av undervisning och lärande är en mänsklig kunskapsbildning som har skapats av skolan. Det är viktigt att inse att det vardagliga som kommunikativa och fysiska aktiviteter som sker i samhället innehåller en pedagogik. Den vardagliga pedagogiken är många gånger mer övertygande än vad formell undervisning är. I en mer huvudsaklig mening så handlar lärande om vad individer och kollektiv tar med sig från sociala sammanhang och tar med sig i framtiden.

För att skapa bildligt uttryck, lagra kunskaper, insikter och förståelse hos individer och kollektiv är språket en viktig mekanism. Det finns ingen annan art som har den möjligheten att genom den flexibla och utvecklingsbara mekanismen skapa en mening som det mänskliga språket utgör. Genom begreppsliga termer kan vi tolka en händelse, vi kan jämföra och lära av erfarenheter. För att vi ska kunna lära oss hur vi ska förhålla oss till olika begrepp som färg, form och vikt kan dessa objekt hjälpa oss att se likheter och skillnader i olika sammanhang. Kategorier och begrepp hjälper oss att ta till oss och bevara kunskap och information och genom dessa kunna ordna våra upplevelser med. Språket hjälper oss att dela erfarenheter med varandra och vårt lärande är varken styrt av instinkter eller begränsat till vad vi själva funnit ut i vår personliga och fysiska kontakt med omvärlden.

Av sociala och kulturella erfarenheter formar vi vårt sätt att bete oss, tänka, kommunicera och omfatta omvärlden. I olika delar av världen har dessa förutsättningar resulterat i en mångfald olika kulturer med olika kunskapsbaser och skilda världsbilder. Människan lär och utvecklas till stor del i den värld hon har skapat och hon anpassar sig inte enbart till de förutsättningar som finns.

Enligt Säljö (2000) menar Vygotski att en individs utveckling sker på två nivåer. Först sker en biologisk mognad vilket innebär att vi lär oss att samspela med omvärlden och kroppens funktion. Vidare sker den kommunikativa och social utvecklingen genom behovet av att få samspela med personer i sin omgivning. Olika kulturer, samhällen och historiska epoker skiljer sig åt för barnets omvärld under samspelets gång, de materiella förutsättningarna i vilka man socialiserar sig ser olika ut. Kulturella normer på hur barn skall agera och vad som förväntas av dem varierar. Samhället ser inte likadant ut överallt,

i en del samhällen får vuxna och barn dela på vardagssysslorna och i andra inte. Förväntningarna på pojkar och flickor är inte de samma och de sociala erfarenheterna ser olika ut i olika samhällen. Vidare skriver Säljö (2000) att Vygotski menar att den biologiska nivån som sker under ett barns uppväxt förändrar sig till en sociokulturell nivå. Det här sker när utvecklingen övergår från de bestämmande biologiska faktorerna till de mer sociokulturella förhållandena.

Individen blir delaktig i kunskaper och färdigheter genom kommunikation. Barnet blir medvetet genom att höra vad andra talar om, hur de föreställer sig världen om vad som är intressant och värdefullt att ta med sig av alla de iakttagelser från varje situation. I det sociokulturella perspektivet blir därför de kommunikativa processerna centrala då det gäller mänskligt lärande och utveckling (Säljö, 2000).

Litteraturgenomgång

I det här avsnittet kommer vi att behandla relevant litteratur för vår studie. Vi börjar med att presentera Göteborgsskolplan (2009/2010) och *Läroplanen för förskolan* (Lpfö 98/10). Vidare kommer vi att benämna all litteratur tematiskt efter dessa fem kategorier: Kultur, Samverkan mellan föräldrar med annat modersmål än svenska och förskola, Mångfaldsperspektivet/Interkulturellt förhållningssätt, Språket och Dokumentation.

Göteborgsskolplan 2009/2010

Göteborgs skolplan (2009/2010) är ett styrdokument för alla förskolor och skolor inom Göteborgs kommun. Skolplanen är framtagen i samarbete med skolledare, pedagoger, föräldrar, elever samt Göteborgs universitet och ett antal organisationer. Verksamhetsidén är ett långsiktigt arbete för att öka målpuppfyllelsen i all förskole- och skolverksamhet det genom stärkt ledarskap och ett gemensamt synsätt. Det är en övergripande plan för all verksamhet i förskolan, förskoleklass, skolbarnomsorg, grundskola, gymnasieskola, särskola och gymnasiesärskola samt i kulturskoleverksamheten. Fokus ligger på att stärka förutsättningarna för barns och elevers inre motivation, lust att lära och möjlighet till medskapande. Göteborgs prioriteringar av läroplanens övergripande mål tydliggörs i skolplanen. De nationella styrdokumenterna smälts samman med skolplanen och övriga måldokument på varje enhet. Skolplanen fastställs av kommunfullmäktige, de ansvarar även för att det finns resurser för att kunna få det genomfört. Sedan deltar barn, unga och vuxna i skolan samt vårdnadshavare i utvärdering och planering.

I Göteborgs skolplan står det att förskolor och skolor ska främja möten mellan barn och unga från olika delar av staden. För att i mötet mellan människor med olika bakgrund och erfarenheter läggs grunden till ett samhälle som präglas av tolerans förståelse och kunskapsutveckling. Förskolorna skall i sitt dagliga arbete praktisera demokratiska arbetsformer, möta människor med respekt och förtroende och på så sätt skall barn och unga erövra kunskaper om demokrati. Demokratin vilar på att alla respekteras för dem de är oavsett olikheter, med en människosyn där alla är lika värda. Värden som skolan skall gestalta och förmedla är människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, jämställdhet mellan könen samt solidaritet. Alla barn, unga och deras vårdnadshavare skall veta vad deras rättigheter, skyldigheter är och vad som förväntas av dem.

Det demokratiska samhället förutsätter att alla blir delaktiga tidigt. Ge uttryck för egna åsikter, lyssna till andras argument och att tänka kritisk är förmågor som ökar med stigande ålder. Därför ökar delaktigheten i takt med förmåga och mognad. Göteborgs

skolplan (2009/2010) skriver att genom FN:s barnkonvention garanteras barn, unga och deras föräldrar rätten till inflytande. Ett öppet förhållningssätt där föräldrarnas kunskaper, engagemang och intresse tas tillvara gör delaktighet och inflytande självklart.

Viktigt är också att läraren/pedagogen klargör de mål och krav som finns.

Vårdnadshavaren skall tillsammans med pedagogen och barnet ta fram en individuell framåtsyftande utvecklingsplan, som utgår ifrån den enskildes förutsättningar. Under terminens gång sker kontinuerlig dokumentation av barnets lärande, insamlat material ger möjlighet att tillsammans med barnet och vårdnadshavaren visa och reflektera över framsteg som sker samt relatera till den individuella utvecklingsplanen och de nationella målen.

Utvärdering och uppföljning av arbetsformer och arbetssätt sker utifrån grupperspektiv och individperspektiv. Hur denna utvärdering och uppföljning sker har barn, unga, föräldrar och vuxna i skolan ett inflytande över.

Lpfö 98 Reviderad 2010

Läroplanen för förskolan (Lpfö 98/10) beskriver förskolans uppdrag och de mål som verksamheten har. Här lyfts också den värdegrund och det förhållningssätt som verksamheten skall stå för. Läroplanen är det styrdokument som ligger pedagogerna närmast och används dagligen i verksamheterna. Läroplanen är skriven på ett sätt som gör att den är öppen för tolkning av de respektive enheterna för att på bästa sätt kunna anpassas till varje verksamhet.

”Den växande rörligheten över nationsgränserna skapar en kulturell mångfald i förskolan, som ger barnen möjligheter att grundlägga respekt och aktning för varje människa oavsett bakgrund” (s.4).

Till förskolan ska alla föräldrar kunna lämna sina barn med samma förtroende, de skall veta att barnen blir behandlade på samma sätt oavsett tro. Barnens utveckling till samhällsmedlemmar och ansvarskännande människor skall främjas i samarbete med hemmen. Familjerna har ansvar för barnens utveckling, fostrande och växande, med förskolan som stöd. I samarbete med föräldrarna innebär förskolans uppgift att verka för att varje barn utvecklas efter sina förutsättningar. Förskolan är en kulturell och social mötesplats som kan stärka barnens förmåga att leva med och förstå de värden som ligger i en kulturell mångfald. Detta för att förbereda barnen på ett alltmer internationaliserat samhälle. För att barnen skall förstå och leva sig in i andras villkor och värderingar är medvetenhet om det egna kulturarvet och delaktighet i andras kulturer en viktig faktor. Förskolan kan bidra till att barn med utländsk bakgrund och barn som tillhör de nationella minoriteterna får stöd i att utveckla en flerkulturell tillhörighet. Utvecklas barnets modersmål så får de rätt förutsättningar till att lära sig svenska språket och utvecklas inom andra områden.

”Förskolan skall medverka till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att både utveckla det svenska språket och sitt modersmål” (s.7).

Förskola och hem:

Förskollärare ska ansvara för:

- att varje barn tillsammans med sina föräldrar får en god introduktion i förskolan,

- att ge föräldrarna möjligheter till delaktighet i verksamheten och att utöva inflytande över hur målen konkretiseras i den pedagogiska planeringen,
- utvecklingssamtalens innehåll, utformning och genomförande, och
- att vårdnadshavare är delaktiga i utvärderingen av verksamheten (s.13).

Arbetslaget ska:

- visa respekt för föräldrarna och känna ansvar för att det utvecklas en tillitsfull relation mellan förskolans personal och barnens familjer,
- föra fortlöpande samtal med barnens vårdnadshavare om barnens trivsel, utveckling och lärande både i och utanför förskolan samt genomföra utvecklingssamtal, och
- beakta föräldrarnas synpunkter när det gäller planering och genomförande av verksamheten (s.13).

Förskolechefens ansvar:

Förskolechefen har det övergripande ansvaret för att se till att verksamheten bedrivs i enlighet med målen i läroplanen, uppdraget i helhet och chefen har även ansvar för kvalitet och har då ett särskilt ansvar för att:

- det systematiska kvalitetsarbetet genomförs under medverkan av förskollärare, barnskötare och övrig personal samt för att erbjuda barnens vårdnadshavare möjlighet till deltagande i kvalitetsarbetet,
- formerna för samarbete mellan förskolan och hemmen utvecklas och att föräldrarna får information om förskolans mål och sätt att arbeta (s.16).

Kultur

Lunneblad (2006) diskuterar i sin avhandling Förskolan och mångfalden om hur begreppet kultur har använts och tolkats i olika sammanhang. Kulturbegreppets betydelse relateras allmänt till litteratur, konst, musik mm. Ur detta perspektiv ses kultur till att vara kultiverad genom ett sätt att skapa avgränsningar och normer gentemot folkliga traditioner. För att beskriva och avgränsa det sätt människor, i grupper eller i hela samhällen lever på och genom kommunikation, sociala och materiella uttryck ger mening åt sina liv har också begreppet kultur använts. Ur detta perspektiv har det gått att peka ut särdrag och kategorisera grupper av människor. Lunneblad (2006) menar att det är viktigare att studera hur kulturer levs än att kategorisera och avgränsa de kulturella uttrycken. Genom historiska och sociala händelser skall kultur ses som en process där kulturella uttryck förändras och blandas, kultur blir ett uttryck för meningsskapande i ständig förändring.

Hundeide (2006) skriver om förmågan att sätta sig in i andras kulturer och utgå ifrån de aktiviteter och färdigheter som är viktiga för deras anpassning till den miljö de lever i. Pramling Samuelsson och Sheridan (2006) menar att barn behöver uppmärksammas på människors likheter och olikheter, detta för att de ska vidga sin förmåga att upptäcka och reflektera över olika etiska dilemman och livsfrågor i vardagen. Vidare menar de att barn skall utveckla en förståelse för människors skilda bakgrunder och det sker när lärarna låter den mångkulturella förskolan återspeglas både i miljön och i det pedagogiska arbetet

Beckman och Forsling (2009) skriver att en kultur är när en grupp människor växer fram och strävar efter att överleva tillsammans, under en viss tid, under vissa omständigheter och på en viss plats. Vidare utvecklas kulturen utefter nöjen, konst och litteratur. Om vi inte har någon erfarenhet av andra kulturer kommer vi att döma människor som beter sig annorlunda. Har vi däremot lite kunskap och bakgrund om andra kulturer är det lättare att förstå andra människors beteende och ha en öppenhet gentemot vad vi är vana vid. Däremot måste man vara vaksam på att kunskapen inte förvandlas till fördomar om kulturskillnader. I en kultur är det ganska lätt att se hur klimat och geografi påverkar människors livsstil och vanor. Hur människor tänker, vilken värdegrund och vilka normer som styr deras beteenden är en mer förrädisk del, den osynliga kulturen. Vidare skriver Pramling Samuelsson och Sheridan (2006) att barnens kultur skall vara en del av förskolans väggar, både böcker och miljö skall vara präglad av såväl den svenska kulturen som andra kulturer.

Det fysiska avståndet varierar från kultur till kultur. I en del länder visar du att du litar på någon genom att hålla ett närmare avstånd vid samtal och i exempel Sverige håller man gärna ett lagom avstånd till varandra, där man känner sig obekvämt om någon kommer för nära. Att vara misstänksam mot det som är annorlunda är ett nedärvt beteende från långt tillbaka. Om man däremot har en medvetenhet om att man beter sig och tänker annorlunda i olika kulturer kan du lättare välja att vara mindre misstänksam och tolerera beteenden (Beckman och Forsling, 2009). Lahdenperä (2004) nämner kulturskillnader som man måste ta hänsyn till. Hon menar att man har olika referensramar och erfarenheter utefter kulturella eller sociala koder, språket och annorlunda värderingar. Med det menar författaren att man tolkar och influeras av det värden och normer man har i sin egna kulturella ryggsäck när man möter personer från andra kulturer. Lahdenperä (2004) skriver att den linjära tidsföreställningen som finns i den svenska skolan kan krocka med familjer från en annan kultur där man har en annan syn på tid. Att komma i tid är för många familjer oviktigt, de förstår inte betydelsen, några minuter hit eller dit. Hon menar att det kan skapa mycket irritation och disciplinära problem. Vidare nämner författaren att det är viktigt att vara öppen för att kunna se saker ur någon annans perspektiv.

Beckman och Forsling (2009) betonar att vi måste lära oss att hantera ett mångkulturellt samhälle. Om du bor länge i en ny kultur börjar du kanske ta efter vissa beteenden, men en total anpassning till det svenska samhället är ett tänkt ideal samhälle och det finns inte. En stor majoritet av alla flyktingar har en annan syn på myndigheter och offentligt anställda det här kan bero på att de kommer ifrån totalitära och förtryckta samhällen.

Eriksen Hagtvét (2004) menar att det är en utmaning för pedagoger att kunna bidra till att barn med annan kulturell bakgrund kan bli flerkulturella. Författaren skriver att pedagogerna måste lära sig att förstå barnens förutsättningar för att komma under den kulturella ytan och lära mer djupgående om detta skall kunna ske. Pedagogerna behöver ge barnen positiv feedback på vilka de är och vad de kan.

Samverkan mellan föräldrar med annat modersmål än svenska och förskolan

Benckert m.fl.(2008) belyser samarbetet mellan föräldrar och pedagoger i arbetet med barnets språksituation. Om föräldrar och pedagoger planerar tillsammans för den språkliga utvecklingen genom en kartläggning, synliggörs barnets språkanvändning i alla situationer som barnet befinner sig i. Kartläggningen tydliggör pedagogernas uppdrag och föräldrarnas roll i barnets flerspråkliga utveckling.

För att bygga broar mellan föräldrar och förskola skulle det vara bra om förskolan erbjöd de föräldrar som inte behärskar det svenska språket en modersmålspedagog under inskolningsperioden. Modersmålspedagogen kan förklara hur den svenska förskoleverksamheten fungerar, svara på olika frågor från föräldrarna och hjälpa barnen vid första kontakten med gruppen. Något man måste tänka på är att en modersmålspedagog inte är detsamma som en tolk, en tolk har en egen profession (Benckert, S m.fl. 2008).

Benckert, S m.fl. (2008) ger många bra tips på hur man kan göra föräldrar med annat modersmål än svenska delaktiga i förskolan. För att stödja barnets förståelse kan man använda sig av en skrivbok, där både föräldrar och pedagoger kan skriva upp ord som är bra att kunna då barnet inte kan vissa begrepp på svenska. Pedagoger kan bjuda in äldre syskon, mor/farföräldrar, grannar som kan barnets språk och kan komma till förskolan och berätta sagor. Det är viktigt att våga be om hjälp av föräldrar och släkt för att hjälpa barnet så mycket som möjligt i förskolan med språket.

Bouakaz (2009) skriver om hinder och möjligheter för föräldrasamverkan i mångkulturella skolor. Han menar att det är två centrala hinder som oftast utmärker sig och det är deras brist på kunskap om det svenska skolsystemet och begränsade kunskaper i svenska språket. Två ytterliga saker är att lärare och skolledning inte tar sig tid att hitta vägar för att nå föräldrarna och att det saknas rådgivning, vägledning och skriftliga dokument på modersmålet om hur skolsystemet fungera. De här faktorerna gör det svårt att bygga en stabil grund mellan hem och skola. Det försvagar även föräldrarnas roll i hemmet och i samhället som helhet.

Enligt Bouakaz (2009) kan olikheter som traditioner, värderingar, normer och religion skapa spänningar som hindrar både lärare och föräldrar att mötas och skapa en god arbetsrelation som är grundad på ömsesidig förståelse och samverkan. Vidare skriver han att kulturellt kapital har stor påverkan på föräldrar. Ju mer kulturellt kapital desto lättare är det att göra sin röst hörd i sådana här sammanhang. Även social klass kan vara avgörande.

Sjögren berättar om en lärare som saknade engagemang och närvaro på möten. Hon valde att själv söka upp föräldrarna på deras hemmaplan i olika föreningar. Vilket gjorde att hon fick reda på att invandrar grupperna kände det som att de befann sig på botten av den sociala skalan. De kände en misstro mot myndigheter och skola, hela deras syn var färgade av hur det var i deras hemland. Därför anklagar de lärarna att ha ett nära samarbete med polis och socialarbetare, de tror att de arbetar emot dem. Har man växt upp i ett land där man inte litar på varken polis eller myndigheter kan det vara svårt att vänja sig vid att se dem som en hjälpande hand (Bouakaz, 2009).

Bouakaz (2009) anser att det är av stor vikt att lärare och föräldrar diskuterar vilka uppfattningar man har och vilka mål som skall eftersträvas för en lyckad samverkan. En känsla av tillit behövs och om den skadas kan den vara svår att reparera. Därför är det viktigt att tänka på hur man behandlar föräldrarna för detta påverkar hur samverkan utvecklas. Vissa av föräldrarna menade att de var redo att investera tid och att de var villiga att hjälpa till men att de inte hade en aning om vad eller hur de skulle gå tillväga de menade att det måste finnas ett engagemang från skolans sida också. Lärarnas uppfattningar om samverkan var att det måste finnas ett intresse från både lärarnas och

föräldrarnas sida för att det skall vara betydelsefullt. Lärarna nämnde även språk, kulturella, religiösa skillnader, tid och brist på gemensam vision från skolan som hinder för samverkan med föräldrar med utländsk härkomst.

Bouakaz (2009) tycker att man skall utveckla ett program som syftar till att få föräldrar i allmänhet och föräldrar med utländsk härkomst i synnerlighet mer engagerade i skolan. Han skriver att det krävs en god planering och att den borde göras av någon som är insatta i föräldrarnas situation, har genomgående kunskap om skolan och är välkvalificerad. Detta för att komma fram till hur man skall jobba för att tillsammans skapa tillit och nå en ömsesidig förståelse. Utveckla en handlingsplan där förhållningssätt diskuteras och strategier byggs upp. Vidare menar Bouakaz (2009) att det inte alltid har lett till samverkan mellan lärare och föräldrar när man har engagerat föräldrarna, något som han tycker tyder på att det är en svår uppgift.

Bouakaz (2009) har fått erfarenheter via forskning, som tyder på att föräldrar inte var informerade om hur skolan fungerade och hade för lite kunskap om skolsystemet. Han tycker inte att skolorna erbjuder sina pedagoger utbildning i samverkan med föräldrar inte heller i att förstå det moderna familjelivets mångfald. Därför tycker han att man bör ha undervisning i lärarprogrammet om hur man på ett bra sätt får kontakt med föräldrar som har utländsk härkomst och hur man hjälper dem på bästa sätt. Han ser även att utbildningen bör omfatta kurser om fördelar och hinder i föräldrasamverkan, strategier och metoder för förbättrad tvåvägskommunikation mellan hem och skola och att öka studenternas kunskap och medvetenhet om olika livsstilar och familjebakgrunder (Bouakaz, 2009).

Alkafir (2010) menar för att samarbete ska skapas mellan föräldrar och pedagoger från olika kulturer krävs det respekt och förståelse för varandras tankar. Som pedagog eller lärare måste man ta uppdraget om föräldrasamverkan på stort allvar, man måste aktivt lära sig om elevernas bakgrund. Vidare påstår Alkafir (2010) att föräldrasamverkan uppnås när man som pedagog går ifrån enkelriktad kommunikation, där man informerar och talar till föräldrarna som på t ex föräldramöten. Istället skall man använda sig av en dialog, där man lyssnar på varandra och alla är lika delaktiga. Det handlar också om att rubba ett maktförhållande där man ersätter information och envägskommunikation med dialog. Det krävs mod, tålamod och uthållighet att ändra gamla mönster. För många föräldrar är skolan ett okänt område, särskilt för de som har rötter i andra länder, men föräldrar vill bli sedda och bekräftade. Som pedagog så möter man många föräldrar och det spelar ingen roll om föräldrarna är högutbildade eller lågutbildade. Man måste mötas på ett sådant sätt så att det uppstår en jämbördighet mellan pedagoger och föräldrar på de speciella områden där man ska samarbeta (Alkafir, 2010).

Samspelet mellan föräldrar och pedagoger brister pga. att det råder en skillnad i makt. Det är skolan som har makten att bestämma hur samarbete och relationer skall utformas. Föräldrar kan uppleva skolan som något främmande som tar hand om deras barn, men det är inte fel på föräldrarna eller skolan utan det är bristen på kunskap man har om varandra. Många föräldrar har inte förstått den svenska skolan och det kan vara svårt för föräldrar att fråga lärarna om saker de inte förstår. Ibland kan föräldrarna inte så bra svenska vilket gör att de skäms och undviker att säga att de inte förstår (Alkafir, 2010).

Mångfaldsperspektiv/ Interkulturellt förhållningssätt

Mångfaldsperspektivet är ett perspektiv som Benckert, S m.fl. (2008) menar att man som pedagog måste utgå ifrån när man arbetar med flerspråkiga barn. Mångfaldsperspektivet innebär att förskolan skall uppskatta flerspråkighet och ge legitimitet åt barnets språk och kultur. Förskolan skall uppmuntra modersmålet och dess utveckling tydligt för föräldrarna, detta genom att fråga föräldrarna vilket modersmål barnet har och hur de själva förhåller sig till sitt modersmål. Vidare innebär perspektivet att förväntningarna på de flerspråkiga barnen skall vara lika höga som på de enspråkiga. Som pedagog bör du skaffa dig kunskap om flerspråkighet, respektera föräldrarnas åsikter och se över vilken inställning förskolan har till flerspråkighet (Benckert S m.fl. 2008).

Utöver mångfaldsperspektivet nämner Benckert, S m.fl. (2008) också det interkulturella förhållningssättet som en del av det pedagogiska förhållningssättet när man arbetar med flerspråkiga barn. Det interkulturella förhållningssättet och den interkulturella verksamheten innebär att man ser alla språk och kulturella perspektiv som viktiga. Likaså att skapa möten och miljöer där det är accepterat med olika typer av dialoger, meningar och åsikter. Mångkulturell och interkulturell är begrepp som har olika innebörd. Det som kännetecknar mångkulturellt är ett *tillstånd* t.ex. att en förskola ses som mångkulturell när barnen kommer från många olika kulturer. Interkulturellt kännetecknar en *process*, en samverkan mellan olika kulturer för att skapa ömsesidig respekt och möjligheter till förståelse. Det skall ses som berikande att möta människor med andra förhållningssätt än det man själv har. Även Lahdenperä (2004) skriver om interkulturell pedagogik hon menar att det motsvarar den engelska termen intercultural education. Hon betraktar det som ett övergripande begrepp som innefattar interkulturell kommunikation, interkulturell undervisning, interkulturellt lärande, mångkulturell skolutveckling och interkulturell pedagogisk forskning. Vidare nämner författaren att när FN startade diskussionen om interkulturalitet menade man att detta utbildningsideal skulle gynna förståelse och fred mellan folkgrupper och nationer. Det är viktigt att tänka på vad vi uttrycker med kroppsspråk och gester i en interkulturell kommunikation. Lika så är det viktigt med tolerans och öppenhet. Lahdenperä (2004) menar även att individen utvecklas i en sociokulturell situation med hjälp av pedagogiskt inflytande.

Språket

När det gäller språket betonar Ladberg (2009) vikten av att barn som lever med mer än ett språk behöver alla sina språk och att det är möjligt eftersom hjärnans kapacitet att hantera språk är väldigt stor. Miljön påverkar språkets process, lever man i en miljö där majoriteten pratar svenska så blir det ett språk man talar. Men om man däremot lever i en miljö där flera talar olika språk så ter det sig annorlunda. Om behovet av flera språk finns hos barnet så lär det sig flera språk. Lever en person i ett samhälle där flera talar många olika språk är det inte viktigt att hon kan säga samma sak på olika språk utan att hon kan använda varje språk i det sammanhanget hon befinner sig i.

Ladberg (2009) belyser vikten av att personal som arbetar med barn och föräldrar med annat språk än svenska behöver stöd t ex genom handledningsgrupper. Personalen behöver bearbeta sina känslor och frustration när det gäller att inte kunna prata med föräldrar som inte förstår språket. Att som personal få reflektera över skillnader mellan svenskt levnadssätt och andras, tillsammans med föräldrar och i personalgruppen är nödvändigt. Vidare menar Ladberg (2009) att man som personal, framförallt svensk personal behöver en öppenhet inför det nya och okända. Kunskap kan man alltid skaffa sig, men om öppenhet och nyfikenhet saknas så skaffar man inte kunskap.

Av ett barns språk så är det föräldrarna och familjemedlemmarna som är de viktigaste bärarna, och långt efter att barnet har slutat i förskolan så kommer de att fortsätta vara det. Därför är det viktigt att pedagoger uppmuntrar barnen och föräldrarna att använda sitt eget språk även när de är i förskolan. Man kan uppmärksamma familjernas språk på många sätt i förskolan. Bland annat så kan man be föräldrar skriva ord eller fraser på sitt språk som man kan pryda väggen med. Hälsningsord som välkommen kan stå på alla familjers språk och kan visas tydligt i hallen. Detta gör att föräldrar och barn känner sig bemötta på ett positivt sätt när de kommer in till förskolan (Ladberg, 2009).

Dokumentation

Enligt Lenz Taguchi (1997) kan dokumentation vara allt från fotografier och teckningar till filmer och musik, men pedagogisk dokumentation är en kommunikation och ett förhållningssätt.

Lenz Taguchi (1997) skriver att det finns en synlig och en osynlig pedagogisk miljö och att de tillsammans bildar den pedagogiska miljön. Författaren betonar att den synliga miljön står för material, möblering, planlösning arkitektur mm medans den osynliga är synsätt och förhållningssätt gentemot barn och varandra. Och samspelet mellan den synliga och den osynliga miljön bildar allt som händer i en förskolas vardag. Vidare skriver hon att man med hjälp av pedagogisk dokumentation kan göra den osynliga miljön synlig. När man använder sig av pedagogisk dokumentation kan man se barn och händelser om och om igen. Via en gemensam reflektion kring det vi ser kan vi ifrågasätta, tänka och lyssna på varandra. Den pedagogiska dokumentationen skall användas som ett kollektivt arbetsverktyg mellan barn, pedagoger, föräldrar och förskolan.

Metod

I den här delen beskriver vi det genomförande som ligger till grund för arbetets utformning. Vidare ges en redogörelse kring metod val och tillvägagångssätt. Därefter förklarar vi vilken typ av intervju och observation som använts. För att sedan gå in på urvalet och urvalsgrupp.

Val av metod

I studien används ett kvalitativt synsätt det valdes framför kvantitativa då vi anser det vara mest lämpligt för den här studien. Stukat (2005) menar att det kvalitativa synsättet utgår ifrån att tolka och förstå de resultat som framkommer, man vill få fram helheten mer än specifika delar. Till skillnad från det kvantitativa där är man mer ute efter specifika svar och resultatet skall kunna generaliseras och kunna gälla flera än bara den man undersökt. Vidare skriver Stukat (2005) att det negativa med ett kvalitativt synsätt kan vara att resultatet i forskningen bygger mycket på personen som har tolkat resultatet och dess synsätt och att det ofta är få respondenter som deltar i undersökningen.

För oss blev intervjuer det självklara valet för den här studien, då vårt syfte var att få fram pedagogernas syn på föräldrar med annat modersmål än svenska och deras delaktighet i förskolan. Som komplement till intervjuvären valde vi också att observera tamburerna på förskolorna där intervjuerna ägde rum. Stukat (2005) betonar att öppna intervjuer är en bra metod att använda i en kvalitativ studie, det innebär att det viktiga är att få fram de intervjuades åsikter, uppfattningar och tolkningar om ämnet. Forskarens förståelse om ämnet ses som en tillgång vid analys av resultatet. Vi kommer även att läsa och använda oss av tidigare forskning och litteratur.

Intervjuer

Vid intervjutillfällena har vi använt oss av semistrukturerade intervjuer. Eftersom respondenterna var väl medvetna om ämnet kunde frågorna ställas i den ordning som kändes bäst vid intervjutillfället (Bilaga1). Följdfrågor kunde ställas på ett individuallistiskt sätt utifrån svar och situation (Stukat, 2005).

Vi har intervjuat sex pedagoger på två olika förskolor, varje intervju tog ca 30 minuter och spelades in med hjälp av en diktafon. Intervjuerna ägde rum på respektive förskolor för att respondenterna skulle känna sig trygga och avslappnade. Då vi anser att yrkes titel inte har någon betydelse för vår studie kallar vi alla respondenter för pedagoger i resultatet. Respondenterna fick ta del av intervjufrågorna innan eftersom vi inte såg någon vinst i att överaska dem. Vi såg en fördel i att respondenterna hade hunnit fundera lite innan. Det svåraste var att hitta tid för intervjuerna, med tanke på tid och personalbrist. Alla som vi har intervjuat har jobbat minst 10 år i förskolans verksamhet och har en god svenska.

Vid alla intervjuer var vi båda närvarande, den ena intervjuade och den andra antecknade. Det anser vi vara viktigt för att få ut det mesta av intervjuerna vid diskussion och analys. Vidare har tidigare erfarenheter lärt oss vikten av att vara fler vid intervjuer då vi tolkar och uppfattar på olika sätt. Efter intervjuerna transkriberades¹ materialet.

¹ Transkriberade, transkribering är när man skriver ut allt i sin helhet (Stukat 2005).

Observationer

I samband med intervjuerna har vi observerat förskolornas miljö. Det gjordes för att få en bakgrund till de intervjuades svar om t.ex. information i tamburen, månadsbrev mm. För att minnas hur miljön såg ut antecknade vi vad vi såg med penna och papper.

Urval

Syftet med vårt val av förskolor och pedagoger var, att vi med hjälp av andra studenter kunde få kontakt med förskolorna på ett enkelt sätt. Vi var också upplysta om att det fanns ett intresse hos pedagogerna, det kan ha varit en bidragande faktor till att vi inte hade något bortfall. Våra val av förskolor var strategiska då vi var medvetna om ungefär hur stor del av familjerna som är flerspråkiga redan från början. För att få variation i vår undersökning valde vi två förskolor med olika förutsättningar. Förskolorna ligger i en stor svensk stad varav den ena i ett mer segregerat område.

För att få respondenterna att ställa upp på intervjun valde vi att skicka ut ett informationsbrev via mejl. I brevet förklarade vi studiens syfte och vad vi vill att studien skall bidra till i framtiden. Detta för att motivera respondenterna och få dem intresserade av vårt ämne.

Vi har intervjuat tre pedagoger på en förskola där hälften av föräldrarna har annat modersmål än svenska och tre pedagoger på en förskola med mer övervägande föräldrar med annat modersmål. Då det bara fanns kvinnliga pedagoger på båda förskolorna fanns inga hänsyn att ta i förhållande till kön.

Verktyg

Vid intervjutillfällena har en diktafon används. Vi tycker att det är ett bra verktyg som hjälper oss att minnas och när vi transkriberade kunde vi lyssna på intervjuerna upprepande gånger. Inspelningarna har avlyssnats och skrivits ned ordagrant för hand. Därefter renskrivs materialet på datorn. Björndal (2002) betonar vikten av att använda bandspelare, ofta är det just monologen eller dialogen man är intresserad av att studera och då är det ett utmärkt hjälpmedel.

Resultatbearbetning

Av tidigare erfarenhet har vi upptäckt vikten av att vara fler vid transkribering av intervjuer därför valde vi att göra den delen tillsammans. Vidare diskuteras och analyseras resultaten av observationer och intervjuer. Under hela processen sker anknytningen till tidigare kunskap, teorier och våra frågeställningar.

Etiska aspekter

Det är viktigt att tänka på de etiska aspekterna som Humanistisk samhällsvetenskapliga forskningsrådet (HSFR) tagit fram. För att skydda respondenternas integritet finns fyra grundläggande riktlinjer som Stukat (2005) lyfter. *Informationskravet* innebär att alla som deltar i studien skall informeras om studiens syfte, att det är frivilligt att delta och att man när som helst kan välja att inte vara med längre. Det skall ske på respondenternas villkor men vi som intervjuare har rätt att motivera till fortsatt medverkan (*samtyckeskravet*). I *konfidentialitetskravet* måste hänsyn tas till de medverkandes anonymitet. De personer som deltar skall vara väl informerade om att alla uppgifter behandlas konfidentiellt. Deras identitet så som namn, kön, ålder och vilken förskola vi varit på skall inte gå att lista ut.

Den information som vi har samlat in får endast användas i forskningsändamål (*nyttjandekravet*).

Vi informerade de deltagande om syftet med studien samt att deras medverkan är frivillig. Respondenterna blev informerade om deras och förskolans anonymitet detta genom att skriva på ett informationsblad (se bilaga 2). Av etiska skäl kommer vi inte att bifoga verksamhetsplanen vi fick ta del av på en av förskolorna.

Studiens tillförlitlighet

När det kommer till studiens tillförlitlighet så skriver Johansson och Svedner (2010) om begreppet reliabilitet som innebär noggrannhet vid mätning. Vidare skriver författarna att om man har ett bra mätinstrument med hög noggrannhet så visas det då man får samma resultat vid flera olika mätningar. Men de skriver också att reliabiliteten i praktiken aldrig är perfekt. Att det inte blir perfekt kan bero på en massa omständigheter, exempelvis att observatörerna ser ur olika synvinklar och att uppmärksamheten varierar. Intervjuer kan påverkas av att det inte är samma person som intervjuar alla respondenter, frågorna ser olika ut eller så kanske inte intervjuerna under samma yttre omständigheter (Johansson & Svedner, 2010). Även Stukat (2005) skriver att feltolkningar av olika slag, dagsformen hos respondenterna, felskrivningar, tur och otur i vilka frågor som ställs är några av orsakerna till brister i reliabiliteten.

I vår studie har vi använt oss av intervjuer och observationer. Vi anser att det är de bästa instrumenten då vi är ute efter att ta reda på pedagogernas uppfattningar om föräldrar med annat modersmål än svenska och deras delaktighet i förskolan. Johansson och Svedner (2010) skriver att intervjuer och observationer är instrument för att mäta uppfattningar och beteenden, detta stärker vår uppfattning om att vi valt bra instrument till vår studie. I stället för att bara observera informationen i tamburerna borde vi kanske ha observerat pedagogerna i mötet med föräldrarna. För att vi då hade fått en bättre syn på hur de jobbar och på det sättet kanske fått en högre validitet på studien.

De intervjuade har många års erfarenhet av förskoleverksamheten och har på ett eller annat sätt dagligen mött barn och föräldrar med annat modersmål än svenska. Intervjuerna ägde rum på respondenternas verksamhet, alla intervjuer skulle ha varit i ett rum där vi kunde samtala ostört. Men i ett fall fick vi sitta på avdelningen på grund av personalbrist, där blev vi avbrutna av både barn och föräldrar, vilket kan ha påverkat intervjun.

Stukat (2005) skriver att validitet är ett mer mångtydligt begrepp och brukar anges som hur bra ett mätinstrument mäter det den skall mäta. Även om man har ett mätinstrument med hög reliabilitet är det inte tillräckligt för att validiteten skall vara hög, den kanske mäter fel saker. Författaren belyser vikten av att man frågar sig själv flera gånger om man verkligen mäter det man vill mäta.

Validiteten i vår studie är god då vi anser att metoden gett oss bra material för att kunna få svar på vårt syfte och våra frågeställningar. Validiteten i resultatet stärks då vi har använt oss av en diktafon och då har haft möjligheten att lyssna på intervjuerna om och om igen och på det sättet har vi inte missat någonting väsentligt. Något man måste tänka på vid användning av diktafon är att det är en teknisk apparat som ibland behöver nya batterier och att man har ett tomt minneskort så man får med hela intervjun. För att vara på den säkra sidan när vi utförde våra intervjuer förde vi även anteckningar. Någonting som man alltid måste tänka på är att det är personer vi intervjuar, därför kan man aldrig

garantera att svaren är sanna, kanske svarar de som de tror att vi vill att de ska svara eller som de borde (Stukat, 2005).

Generaliserbarheten är att man undersöker vilken grupp studien gäller för, går resultatet att generalisera eller gäller resultatet bara den gruppen som undersöks i studien (Stukat, 2005). Vi är medvetna om att resultatet endast kommer ifrån två representerade förskolor och inte kan generaliseras. Men resultatet kan användas tillsammans med pedagogernas egna tankar och erfarenheter för att komma vidare i det dagliga arbetet med att göra föräldrar med annat modersmål än svenska delaktiga i verksamheten. Vi lever i ett mångkulturellt samhälle därför anser vi att vår studie kan vara till nytta för alla som jobbar inom förskola/skola. Studien kan få pedagoger att börja fundera på hur de själva arbetar med föräldrar som har ett annat modersmål och delaktighet. Det kan leda till många bra diskussioner i arbetslaget.

Resultatredovisning

Resultat av intervjuer

Studiens syfte är att undersöka hur pedagoger kan göra föräldrar med annat modersmål än svenska delaktiga i förskolan. Utifrån intervju svaren har vi valt att redovisa resultatet utifrån fem gemensamma nämnare. Dessa är förhållningssätt, inskolning, kultur, medvetenhet och föräldrakontakt. Respondenterna kommer vi att benämna som nr 1-6. Resultatet av intervjuerna avslutas med en kort sammanfattning.

Förhållningssätt

I resultatet av våra intervjuer när det gäller förhållningssätt kommer vikten av att vara inbjudande, flexibel och ha en tillåtande atmosfär fram. Respondenterna nämner att man som pedagog alltid måste utgå från uppdraget och att fler borde bli mer insatta i läroplanen.

Pedagog 2

Jag tror inte att vi pedagoger är riktigt insatta i vårt uppdrag. Vi säger att vi vet men gör vi verkligen det? Är vi insatta i vad läroplanen egentligen säger?

Pedagog 1

Vi pratade precis om det här, här om dan faktiskt, vi pratade om den nya skollagen som kommer, om delaktighet som är jätte viktigt där.

Vidare säger respondenterna att det är viktigt att sätta sig in i hur andra tänker, lyssna och ta till sig föräldrarnas åsikter. Detta genom att visa föräldrarna öppenhet, återkoppla och tala om betydelsen av deras delaktighet. Respondenterna talar om att man hela tiden måste tänka på att föräldrar är individer och att den ena föräldern inte är den andra lik. Alla föräldrar förstår och tolkar saker som situationer, information och diskussioner på olika sätt. Därför är det viktigt att se varje möte som unikt.

Pedagog 5

Det som jag känner är allra viktigast är att man inte ser föräldrarna som grupp. Har man föräldrar som kommer från t ex Pakistan så är det viktigt att tänka att den här föräldern inte representerar en grupp eller ett land. Utan att man ser varje förälder, varje familj som individer.

Det vi gör är att inför varje föräldramöte så tittar vi och tänker att nu har vi de här individerna i vår grupp, vilken typ av föräldramöte är bäst här? Hur når vi de här föräldrarna bäst?

Respondenterna nämner ofta att det ligger hos pedagogerna att möta föräldrarna på halva vägen och ha förståelse för att vi ser saker och ting på olika sätt. De tycker det är viktigt att vi som pedagoger inte fastnar i negativa känslor. Flera av respondenterna påpekar att det löser ingenting att bli upprörd och negativ, istället försöka hitta andra vägar för att lösa missförstånd och problem. Språkbristning bör ses som en utmaning och inte ett hinder. Respondenterna belyser vikten av att vara positiv, använda sig av mycket humor och skratt skall ses som en tillgång.

Pedagog 1

Humor tror jag är viktigt. Att kunna skratta liksom åt att herre gud nu förstod vi verkligen inte varandra. Det löser ingenting att bli upprörd och jätte negativa.

Pedagog 6

Har jag en förälder som inte har någon svenska alla så får jag se det som en större utmaning. Hur ska jag bära mig åt för att nå just den här föräldern? Inte ett problem, inte ett hinder men en utmaning.

Vidare säger respondenterna att det är bra att ha mycket diskussioner i arbetslaget där man tillsammans kommer överens om hur man ser på förhållningssätt och bemötandet av föräldrar. Respondenterna betonar vikten av att vara kritisk mot sig själv genom att analyser och reflektera.

Inskolning

Respondenternas menar att den viktigaste perioden i förskolan är inskolningen. De menar att här läggs grunden för föräldrarnas delaktighet och engagemang.

Pedagog 3

Det börjar ju när man kommer första gången till förskolan, på alla avdelningar så tänker vi på att det är viktigt med det här första mötet. När man har inskolningssamtal talar vi om att vi gärna vill veta om föräldrarna har synpunkter, vi vill gärna visa vad barnen lär sig och att föräldrarna gärna får delta i verksamheten.

För att få en god kontakt med föräldrarna menar respondenterna att det är bra om man redan innan inskolningssamtalet tar reda på föräldrarnas språkkunskaper. Detta för att pedagogerna skall kunna erbjuda tolk vid behov. På en av förskolorna används pedagogernas språkresurser. Redan före inskolningssamtalen delas barnen upp efter modersmål för att slippa tolk och därmed få en bättre relation med föräldrarna. På den andra förskolan håller man på att inventera pedagogernas språkkunskaper för att kunna utnyttja det i mötet med föräldrar. En respondent på den förskolan anser dock att pedagogernas språkkunskaper inte bör användas hur som helst pga. att det lätt kan blir missuppfattningar.

Pedagog 1

Då så använder vi tolk, eller så använder vi vår personal som har väldigt många olika språk. Vi har ganska bra inteckning på de språk som talas. Vi har personal som kan olika språk, från före detta Jugoslaven, turkiska och arabiska, det enda som vi saknar nu är somaliska.

Pedagog 4

Och det har väl blivit lite spontant lite på en avdelning där man har en pedagog som har ett annat modersmål än svenska då som har kunnat tolka för föräldrar men det blir inte alltid bra.

Respondenterna talar om att det första mötet anses vara betydelsefullt så att all information tidigt förankras hos föräldrarna. De menar att vår uppgift som pedagog är att ställa öppna frågor och berätta tydligt att föräldrarnas delaktighet ses som något positivt.

Nämna för föräldrarna att både barn och pedagoger tycker det är roligt när de kommer in och tittar runt i verksamheten. Respondenterna menar att inskolningsperioden är mer för föräldrarna än för barnen, de får en chans att skapa ett förtroende och känna trygghet för pedagogerna och verksamheten.

Pedagog 5

Inskolningen tycker jag är det viktigaste. Inte för att vänja sina barn vid att de ska vara på förskolan utan för att få föräldrarna att se vad vi gör på förskolan, de ska bli trygga med det som händer här på förskolan och personalen som jobbar här. Vi ska prata och lära känna varandra, där tycker jag på något vis att man startar genom att göra föräldrarna medvetna om deras delaktighet.

Kultur

Något som kom på tal vid flera tillfällen under intervjuerna var kulturskillnader. Respondenterna hävdar att vi hela tiden måste tänka på att alla har olika kulturer och att varje familj har sin egen kultur. Oavsett var familjen kommer ifrån måste alla ses som individer och inte som en grupp människor. Respondenterna menar på att vi lever i en globaliserad värld där många olika kulturer möts och därför skall vi pedagoger vara öppna och fördomsfria för alla människor.

Pedagog 6

Jag som pedagog måste tänka på hur just den här familjen lever och vad dem har med sig i sin ryggsäck när de kommer till oss. Den informationen är viktig för oss, vad är deras traditioner, vad har de upplevt och vad är nytt för dem?

En diskussion som kom upp med flera respondenter var tiden, hur den uppfattas på olika sätt i olika kulturer.

Pedagog 1

Vi har kanske lite olika syn på tider och så, vi kanske är väldigt hårda med att man ska hålla tiderna. Men i andra kulturer tycker man att vadå tjugo minuter hit eller dit, det är väl inte så farligt. De förstår inte alls varför man är sur och ringer och tjarar.

Respondenterna upplever att vissa föräldrar ser pedagoger som auktoritära. Föräldrarna vågar inte ifrågasätta vårt uppdrag då man har stor tilltro och respekt för förskolan och de tror att pedagoger vet bäst.

Pedagog 4

Jag upplever att det är lite två sidor. En kulturskillnad kan vara att man har väldigt stor respekt och tilltro till förskolan, man lämnar över ansvaret och tror att vi vet bäst. Då kanske man inte vågar komma med synpunkter och kommentarer.

Pedagog 5

Jag tänker mig föräldrar som individer, men för många kan vi vara en auktoritet, man kanske inte vågar ifrågasätta. Det handlar om att vi måste

vara tillåtande och talar om vad vi tycker är bra och att deras synpunkter hjälper oss i verksamheten.

Respondenterna har erfarenhet av att föräldrar lägger stor vikt vid att deras barn är rena och fina. Om barnen är smutsiga eller blöta ses det som skamligt. Respondenterna påpekar att det här inte får skapa irritation och onödiga konflikter. De menar att det är vårt uppdrag att vara tydliga och tillmötesgående. Vidare säger respondenterna att det skall ses som en utmaning att möta människor från olika kulturer. För att få ett gott samarbete är det nödvändigt att mötas på halva vägen. En sak vi alla har gemensamt är att ens barn skall bli sedda och något alla förstår är foton, därför är det viktigt att dokumentera mycket.

Pedagog 1

Nyckeln till ett bra samarbete är att man försöker mötas och har förståelse att vi ser saker på olika sätt ibland. Det är inte alltid mitt sätt som är det rätta, samtidigt som vi måste tänka på vårt uppdrag. En sak som jag tror att alla föräldrar har gemensamt är att ens barn skall bli sedda, det är viktigt vilken kultur man än kommer ifrån.

Medvetenhet

Respondenterna tror att det finns många föräldrar som inte är medvetna om att de får vara med och påverka verksamheten och att det finns möjlighet att vara delaktiga. För att alla föräldrar skall få samma förutsättningar hade det varit bra om all information så som månadsbrev och verksamhetsplanen kunde finnas tillgängligt på föräldrarnas modersmål. Vi upptäckte under intervjuerna hur kunskapen skiljer sig mellan de olika respondenterna när det handlar om styrdokument. Några av respondenterna var medvetna om att styrdokumentet finns att tillgå på olika modersmål medan andra inte var det.

Pedagog 6

Vi informerar föräldrarna om var och hur de kan få tag på läroplanen och andra dokument på nätet på deras modersmål.

Pedagog 4

Jag tror så länge man inte kan läsa ett språk totalt så kommer man inte veta alla rättigheter och skyldigheter man har.

Jag tror att de viktigaste dokumenten, styrdokumentet skulle behövas översättas till flera modersmål så att man förstår det viktiga

Respondenterna tycker att pedagoger måste vara tydligare och tala om att det finns en läroplan och att det inte bara är barnpassning det handlar om. Det är också viktigt att föräldrar blir medvetna om att förskolan är frivillig och att det är föräldrarna som bestämmer om barnen skall delta eller inte.

Pedagog 1

Vi har ju haft föräldrar som tror att de måste lämna barnen här, för att de har fått ett papper hem att det är allmän förskola och att de har fått en plats här. Där står det att de måste lämna så har de kanske inte sökt själva.

Respondenterna berättar att dagens föräldrar inte frågar mycket om den pedagogiska verksamheten utan är mer intresserade av att ens barn mår bra. De tror att det kan bero på att dagens föräldrar är väldigt stressade och har oftast väldigt bråttom hem, men det kan även bero på okunskap. Respondenterna upplever att de föräldrar som har en högre utbildning uppfattas som mer ifrågasättande och engagerade.

Pedagog 1

Jag kan se en liten skillnad, har vi föräldrar som läser på högskolan då kommer det naturligt att de är engagerad. Om de dessutom läser en pedagogisk utbildning är det mer insatta och vet vad de ska fråga om.

Respondenterna betonar vikten av att försäkra sig om att alla föräldrar har förstått information som ges ut. De belyser vikten av att det i en mångkulturell förskola är viktigt att prata öppet om olika traditioner, det skall vara roligt och alla skall kunna delta.

Pedagog 2

Med bra information förstår föräldrarna att det inte innebär att barnen konverterar genom att delta på lucia och andra traditioner som vi har.

Föräldrakontakt

Respondenterna talar om många olika sätt att nå föräldrarna på, detta genom tamburkontakt, utvecklingssamtal, föräldramöten, mail, brukarråd mm. Respondenterna tycker inte att föräldrarna behöver språket för att visa intresse för verksamheten, det kan visas på andra sätt t ex med kroppsspråket. Respondenterna betonar vikten av att pedagoger måste tänka på att budskap kan tolkas på flera sätt. Därför är det viktigt att man inte använder krångliga ord eller långa meningar

Pedagog 3

I utvecklingssamtalen berättar vi vad vi har för syfte och mål med verksamheten och att vi vill ha ett samarbete. I månadsbrevet där kan man berätta vad man arbetar med och vad vi kanske skulle tänka oss ha hjälp med om man vill följa med på teater eller om man behöver rekvisita till drama som har varit och då kan föräldrarna hjälpa till med det. Det är inte alltid föräldrarna vet vad de kan bidra med. De vill att vi är tydliga och talar om, om det är något.

pedagog 5

I dag har vi all världens hjälpmedel, bilder som vi kan visa, digitalkamera, photostory. Det är viktigt att man använder sig av alla medel vi har för att visa vår verksamhet så tydligt som möjligt så att alla föräldrar förstår, vilket språk man än talar.

Flera av respondenterna påpekar att det viktigaste är att utgå ifrån den föräldragruppen som man har för tillfället. De betonar att man som arbetslag skall reflektera, analysera och vara kritisk mot sig själv. Syftet med de olika föräldrakontakterna bör diskuteras så att de blir meningsfullt för alla som deltar. Vidare menar respondenterna att man kan använda sig av bilder för att förstärka orden i verksamheten, för att informationen skall blir tydligare.

Pedagog 1

Vi har diskuterat jätte mycket, om vi verkligen skall ha vanliga traditionella föräldramöten, eller om vi behöver tänka om så det passar alla föräldrar.

Vi har föräldratemamöten en gång i månaden, innehållet kan vara allt möjligt från svenska traditioner, barnböcker till språk och barnens hälsa.

Respondenterna säger att den pedagogiska dokumentationen skall genomsyra verksamheten. För att få föräldrarna att ta del av dokumentation kan man be barnen visa runt. Bilder på barnen och vad de gjort under dagarna är en viktig del. Informationen blir tydligare om den utöver informationsblad ges muntligt och pedagogen kan betona vikten i det som står.

Pedagog 4

Det är ju så, man lär sig snabbt vilka föräldrar som behöver lite tydligare information, det bästa är att ta det muntligt.

Hur kontakten sköts skiljer sig mellan de olika förskolorna och avdelningarna, några använder sig av mail och andra av brev. En av avdelningarna har ett föräldrum där föräldrarna skall kunna sitta ner och slappna av med en kopp te eller kaffe när de kommer och hämtar sina barn. Pedagog 2 berättar för oss om två föräldrar som är särskilt deltagande i verksamheten. Den ene håller på att lära sig svenska och har skrivit sagor som hon har läst för barnen. Och det andra var en mamma som hade blivit intresserad av barnens tema efter att ha tagit del av barnens dokumentation, hon gick hem och sökte information på nätet och kom sedan till förskolan och berättade för barnen vad hon hade hittat. Respondent 2 menar att det viktigaste är att bjuda in föräldrarna och visa att det är kul när de är intresserade. Barnen blir stolta när deras föräldrar deltar i verksamheten.

Resultat av observationer

I tamburerna såg vi mycket information och förbuds lappar. Vi såg hur många barns månadsbrev fortfarande hängde kvar på facken. Vidare såg vi dokumentation och digitala-fotoramar². All information som fanns var på svenska. På båda förskolorna hade brukarrådet³ en egen anslagstavla med information.

Sammanställning av resultatet

Utifrån våra intervjuer valde vi att utgå ifrån fem gemensamma nämnare som vi upptäckte var centrala i svaren. Dessa fem var förhållningssätt, inskolning, kultur, medvetenhet och föräldrakontakt. De fem begreppen var återkommande från alla respondenter på ett eller annat sätt. Respondenterna betonade att vi pedagoger borde bli mer insatta i läroplanen, vad den säger och står för. Vi som pedagoger bör vara flexibla och ha en tillåtande atmosfär. När det gäller föräldrar med annat modersmål är det viktigt

² Digital-fotoram - är en ram som man kan sätta in minneskortet från digital kameran, så visas bilderna upp en i sänder i ramen.

³ Brukarrådet - består av föräldrarepresentanter från varje avdelning samt representanter från personalen på förskolan och förskolechefen. Brukarrådet fungerar som språkrör för alla föräldrar på förskolan, diskuterar frågor som rör barnens mat, miljö, säkerhet och mycket mer. Chefen och personalen informerar om intressanta saker.

att tänka på att den ena föräldern inte är den andra lik. Vi tolkar saker och situationer på olika sätt därför är det viktigt att se varje möte som unikt. Språkbristning mellan pedagoger och föräldrar bör ses som en utmaning och inte ett hinder. Alla respondenter anser att inskolningen är den viktigaste delen i förskolan. Det är då grunden läggs för föräldrarnas delaktighet och engagemang. Vidare menar respondenterna att det är vår uppgift som pedagog att ställa öppna frågor och berätta tydligt att föräldrarnas delaktighet ses som något positivt.

När det gäller delaktighet så tror inte respondenterna att föräldrar är medvetna om att de får vara delaktiga i verksamheten. En orsak kan vara att föräldrar saknar kunskap om förskolan och vad den står för. De föräldrar som däremot har en högre utbildning uppfattas som mer ifrågasättande och engagerade.

Begreppet kulturskillnad var något som kom på tal under intervjuerna vid flera tillfällen. Respondenterna tycker att vi pedagoger måste hela tiden tänka på att alla har olika kulturer och att varje familj har sin egen kultur. Oavsett var familjen kommer ifrån måste alla ses som individer och inte som en grupp.

En viktig aspekt att tänka på som respondenterna menar är att man som pedagog alltid måste utgå ifrån den föräldragruppen som man för tillfället har. Syftet med de olika föräldrakontakterna bör diskuteras, analyseras och man bör vara kritisk mot sig själv. Pedagoger måste tänka på att budskap kan tolkas på flera sätt.

Respondenternas svar visar på att den pedagogiska dokumentationen bör genomsyra verksamheten. Bilder och foton skall belysas i verksamheten så att föräldrar kan se vad deras barn gör när de är i förskolan. Information som skall nå föräldrarna blir också tydligare om bilder används som ett komplement.

Analys/ Diskussion

Här kommer vi att analysera och diskutera resultatet av intervjuer och observationer. Vi kommer att tolka resultatet efter våra egna erfarenheter och analysera med hjälp av relevant litteratur. Vi avslutar med att diskutera vårt val av metod.

Förhållningssätt

När man arbetar inom förskoleverksamheten har vi som skyldighet att vara insatta i vad *läroplanen för förskolan* (Lpfö 98/10) och skolplanen (2009/2010) står för. Läroplanen är skriven på ett sätt som gör att den är öppen för tolkning (Lpfö 98/10). Därför anser vi att det är viktigt att diskutera och analysera läroplanen och vad den står för i arbetslaget. Detta för att vi skall ha en grund att stå på i möte med föräldrar. Om alla i ens arbetslag utgår ifrån samma förhållningssätt när det gäller att möta föräldrar tror vi att det skapar en tryggare och öppnare atmosfär.

När vi tittar på vårt resultat ser vi att det är väldigt olika hur pedagogerna förhåller sig och använder sig av läroplanen. I *läroplanen* (Lpfö 98/10) står det att pedagogen skall klargöra de mål och krav som finns. Vårdnadshavaren skall tillsammans med pedagogen och barnet ta fram en individuell utvecklingsplan som utgår ifrån den enskildes förväntningar. Vidare står det att pedagoger skall visa respekt för föräldrarna och se till att det utvecklas en tillitsfull relation mellan personal och föräldrar. Pedagog 2 tror inte att alla pedagoger är riktigt insatta i uppdraget. Vi tolkar det som att pedagog 2 anser att man har läst läroplanen men inte riktigt satt sig in i vad den egentligen står för. Däremot tolkar vi det Pedagog 1 säger om skollagen som att de är insatta i den och att det pågår en diskussion om delaktighet. Det här tycker vi visar på att det är skillnader på hur man arbetar med läroplanen på olika avdelningar.

Respondenterna talar mycket om att man måste se alla föräldrar som individer och att den ena föräldern inte är den andra lik. Pedagog 5 pratar om att det allra viktigaste är att man inte ska se föräldrarna som en grupp. Det här tolkar vi som att alla föräldrar har varsin hemkultur och att alla är olika. Lunneblad (2006) skriver om vikten av att se allas hemkulturer inte bara kulturen. Vi håller med i det Bouakaz (2009) skriver om att nå ömsesidig förståelse och samverkan krävs att man inte ser olikheter som traditioner, värderingar, normer och religion som hinder, utan att man möts på halva vägen.

Vi tycker det pedagog 5 säger om att man skall anpassa alla föräldramöten efter situation och grupp är viktigt att tänka på som pedagog. Här tycker vi att man kan utgå ifrån Alkafir (2010) som skriver att föräldrasamverkan nås genom att gå ifrån enkelriktad kommunikation till dialog med föräldrar. Flera av respondenterna tycker det är viktigt att man som pedagog inte fastnar i negativa känslor. Det löser ingenting av att bli upprörd och negativ. Bouakas (2009) menar att det är viktigt att man tillsammans diskuterar vilka uppfattningar man har och vilka mål som skall eftersträvas för en lyckad samverkan. Vi tolkar det som att respondenterna bemöter föräldrarna på det sättet som Alkafir (2010) och Bouakaz (2009) menar, genom att vara öppna, möta föräldrarna på halva vägen och se varje förälder som en individ.

Ladberg (2009) belyser vikten av att personal som arbetar med barn och föräldrar med annat språk än svenska behöver stöd t ex genom handledningsgrupper. Personalen behöver bearbeta sina känslor och frustration när det gäller att inte kunna prata med föräldrar som inte förstår språket. Pedagog 1 menar att skratt och humor är viktigt att ta

till när man inte förstår varandra. Men vi anser att det krävs mer av det Ladberg (2009) belyser och inte bara skratt och humor. Man blir lätt frustrerad om man inte förstår varandra just därför är det bra att bearbeta sina känslor. Pedagog 6 menar att det måste ses som en utmaning att nå föräldrar med annat modersmål. Vi håller med pedagog 6 och tycker att fler pedagoger borde utgå ifrån det förhållningssättet. Ladberg (2009) påpekar att kunskap kan man alltid skaffa sig, men om öppenhet och nyfikenhet saknas så skaffar man inte kunskap.

Inskolning

Alla respondenter nämner på ett eller annat sätt att inskolningsperioden är den viktigaste perioden. Precis som respondenterna anser vi att det är här grunden läggs för att få föräldrarnas delaktighet och engagemang. Här tycker vi att man har chans att påverka och tala om för föräldrarna vad verksamheten går ut på och hur de kan vara delaktiga. Benckert, S m.fl. (2008) anser, för att bygga broar mellan föräldrar och förskola skulle det vara bra om förskolan erbjöd de föräldrar som inte behärskar det Svenska språket en modersmålspedagog under inskolningsperioden. Modersmålspedagogen kan förklara hur den svenska förskoleverksamheten fungerar, svara på olika frågor från föräldrarna och hjälpa barnen vid första kontakten med gruppen. Något man måste tänka på är att en modersmålspedagog inte är detsamma som en tolk, en tolk har en egen profession (Benckert, S m.fl. 2008).

För att få en god kontakt med föräldrar menar respondenterna att det är bra om man tar reda på föräldrarnas språkkunskaper innan inskolning sker. Detta för att kunna erbjuda tolk om det behövs, men för att också kunna se över och använda sig av pedagogernas språkkunskaper. Här tycker vi att pedagogerna utgår ifrån ett mångfaldsperspektiv. Benckert, S m.fl. (2008) menar att man som pedagog måste utgå ifrån mångfaldsperspektivet när man arbetar med flerspråkiga barn. Mångfaldsperspektivet innebär att förskolan skall uppskatta flerspråkighet och ge legitimitet åt barnets språk och kultur. Förskolan skall uppmuntra modersmålet och dess utveckling tydligt för föräldrarna, detta genom att fråga föräldrarna vilket modersmål barnet har och hur de själva förhåller sig till sitt modersmål. Vidare innebär perspektivet att förväntningarna på de flerspråkiga barnen skall vara lika höga som på de enspråkiga. Som pedagog bör du skaffa dig kunskap om flerspråkighet, respektera föräldrarnas åsikter och se över vilken inställning förskolan har till flerspråkighet. Det här tror vi kan vara svårt om inte alla pedagoger är öppna och nyfikna för nya kulturer och nya språk. Pedagog 4 menar att det inte alltid blir bra om man använder sig av pedagogernas språkkunskaper. Här tror vi att det kanske kan bero på osäkerhet hos pedagogen inför något som är främmande. Men kanske också ett behov av att känna kontroll vilket man inte gör om man inte förstår vad som sägs. Här tycker vi att det är viktigt att man känner tillit till sina kollegor och uppmuntrar till att alla språk talas. Det skall ses som en resurs att arbeta tillsammans med flerspråkiga pedagoger. Benckert, S m.fl. (2008) belyser att det interkulturella förhållningssättet och den interkulturella verksamheten innebär att man ser alla språk och kulturella perspektiv som viktiga. Likaså att skapa möten och miljöer där det är accepterat med olika typer av dialoger, meningar och åsikter.

Respondenterna menar att inskolningen är mer för föräldrarna än barnen, här får föräldrarna en chans att skapa förtroende och känna trygghet för pedagogerna och verksamheten. För att uppnå detta tror vi att man måste tänka på det som Alkafir (2010) påstår när hon skriver att föräldrar kan uppleva skolan som något främmande som tar hand om deras barn. Det inte är fel på föräldrarna eller skolan utan det är bristen på

kunskap man har om varandra. Många föräldrar har inte förstått den svenska skolan och det kan vara svår för föräldrar att fråga lärarna om saker de inte förstår. Ibland kan föräldrarna inte så bra svenska vilket gör att de skäms och undviker att säga att de inte förstår (Alkafir, 2010).

Kultur

I förskolans värld pratar vi pedagoger mycket om kulturer utan att egentligen sätta oss in i vad som menas med kultur. För oss betyder begreppet kultur så mycket mer än bara skillnader i människors kläder, musik, mat och språk. Varje familj har en egen kultur som vi fostras i och för vidare till nästa generation. Något att tänka på är att vi har olika kulturer och är uppvuxna på olika sätt. Det som är självklart hemma hos dig är inte alltid självklart hemma hos mig. Men det finns inget som säger vad som är rätt eller fel. Lunneblad (2006) skriver om hemkulturer, som ett sätt att möta barnen i de sammanhang de lever sina liv. Beckman och Forsling (2009) skriver att en kultur är när en grupp människor växer fram och strävar efter att överleva tillsammans, under en viss tid, under vissa omständigheter och på en viss plats. Vidare utvecklas kulturen utefter nöjen, konst och litteratur. Om vi inte har någon erfarenhet av andra kulturer kommer vi att döma människor som betar sig annorlunda. Har vi däremot lite kunskap och bakgrund om andra kulturer är det lättare att förstå andra människors beteende och ha en öppenhet gentemot vad vi är vana vid.

Även de intervjuade pratar om kulturskillnader och att vi måste tänka på att vi har olika kulturer. Pedagog 6 säger att det är viktigt att tänka på vad en familj har med sig i sin ”ryggsäck” när de kommer till förskolan. Här tycker vi att hon visar på att hon är insatt i vad som menas med kultur för henne och att hon har en medvetenhet när det gäller kulturskillnader. Lahdenperä (2004) nämner kulturskillnader som man måste ta hänsyn till. Hon menar att man har olika referensramar och erfarenheter utefter kulturella eller sociala koder, språket och annorlunda värderingar. Med det menar författaren att man tolkar och influeras av det värden och normer man har i sin egna kulturella ryggsäck när man möter personer från andra kulturer.

Hur tiden uppfattas på olika sätt i olika kulturer var något som vi diskuterade med flera av respondenterna. Pedagog 1 menar att vi har lite olika syn på tider och att vi kanske är väldigt hårda med att hålla tiderna i förskolan. Det här tycker vi är intressant, av erfarenhet så vet vi att vara i tid är något som är viktigt inte bara i förskolan utan i den ”svenska” kulturen. Vi tror att det ofta uppfattas av pedagoger som nonchalant när föräldrar inte kommer i tid, eller att de inte ser förskolan som något viktigt. Arbetar man i en mångkulturell förskola så anser vi att man måste stanna upp och försöka se sina fasta principer ur ett annat perspektiv. Lahdenperä (2004) skriver att den linjära tidsföreställningen som finns i den svenska skolan kan krocka med familjer från en annan kultur där man har en annan syn på tid. Att komma i tid är för många familjer oviktigt, de förstår inte betydelsen, några minuter hit eller dit. Hon menar att det kan skapa mycket irritation och disciplinära problem. Vidare nämner författaren att det är viktigt att vara öppen för att kunna se saker ur någon annans perspektiv. Även Hundeide (2006) skriver om förmågan att sätta sig in i andras kulturer och utgå ifrån de aktiviteter och färdigheter som är viktiga för deras anpassning till den miljö de lever i.

Respondenterna upplever att vissa föräldrar ser pedagoger som auktoritära. Pedagog 4 menar att en kulturskillnad kan vara att man har väldigt stor respekt för förskolan, man kanske inte vågar komma med synpunkter och kommentarer. Beckman och Forsling

(2009) betonar att vi måste lära oss att hantera ett mångkulturellt samhälle. Om du bor länge i en ny kultur börjar du kanske ta efter vissa beteenden, men en total anpassning till det svenska samhället är ett tänkt ideal samhälle och det finns inte. En stor majoritet av alla flyktingar har en annan syn på myndigheter och offentligt anställda det här kan bero på att de kommer ifrån totalitära och förtryckta samhällen. Vi tror att det är oerhört viktigt att vi som pedagoger ger en känsla av att samarbete med föräldrarna är något vi strävar efter i förskolan. Vi vill att alla föräldrar skall vara delaktiga och då måste vi visa att vi är på samma nivå, inte att vi vet bäst och kan allt utan att vi vill mötas och tillsammans utforma det bästa för just ditt barn. Alkafir (2010) skriver att man måste rubba ett maktförhållande där man ersätter information och envägskommunikation med dialog. Det krävs mod, tålmod och uthållighet att ändra gamla mönster. För många föräldrar är skolan ett okänt område, särskilt för de som har rötter i andra länder, men föräldrar vill bli sedda och bekräftade. Som pedagog så möter man många föräldrar och det spelar ingen roll om föräldrarna är högutbildade eller lågutbildade. Man måste mötas på ett sådant sätt så att det uppstår en jämbördighet mellan pedagoger och föräldrar på de speciella områden där man ska samarbeta.

Pedagog 1 menar att nyckeln till ett bra samarbete är att man försöker mötas och har förståelse att vi ser saker på olika sätt. Hon menar vidare att oavsett vilken kultur man har så vill alla föräldrar att ens barn skall bli sedda. Vi tycker att pedagog 1 har en viktig poäng här. Oavsett vilken hemkultur man har så är det just det alla föräldrar vill, att ens barn blir sedda. Eftersom vi lever i ett mångkulturellt samhälle tycker vi det är viktigt att utgå ifrån ett interkulturellt förhållningssätt när man arbetar i förskolan för att på bästa sätt kunna se och möta både föräldrar och barn. Benckert, S m.fl. (2008) skriver att interkulturellt kännetecknar en process, en samverkan mellan olika kulturer för att skapa ömsesidig respekt och möjligheter till förståelse. Det skall ses som berikande att möta människor med andra förhållningssätt än det man själv har.

Medvetenhet

När det gäller medvetenhet så tror inte respondenterna att föräldrarna är medvetna om att de får vara med och påverka i verksamheten. De menar att alla föräldrar borde få samma förutsättningar när det gäller information som skickas ut. Vi tycker att det ligger i pedagogernas intresse att se till så att alla föräldrar får samma förutsättningar. Om man vill att viss information skall nå alla föräldrar är det upp till pedagogen att hitta vägar som det möjligt. Vid intervjuerna märkte vi att flera av respondenterna inte var medvetna om att läroplanen finns tillgänglig på flera språk. Detta var även ny kunskap för oss då vi inte heller var medvetna om att den möjligheten finns. Pedagog 4 menar att så länge man inte kan läsa ett språk totalt så kommer man inte veta alla rättigheter och skyldigheter som man har. Vidare säger hon att de viktigaste styrdokumenterna skulle behöva översättas till fler modersmål. Medan pedagog 6 berättar att läroplanen och andra dokument finns på nätet och att de hjälper föräldrar att hitta de dokument som de söker. Det här tycker vi visar på att man försöker utgå ifrån att alla skall få samma förutsättningar och stor medvetenhet hos pedagogen. Det är inte alltid lätt att nå ut till alla föräldrar särskilt om språket är ett hinder men så länge man försöker så har man kommit en bra bit på vägen. Bouakaz (2009) skriver om hinder och möjligheter för föräldrasamverkan i mångkulturella skolor. Han menar att det är två centrala hinder som oftast utmärker sig och det är deras brist på kunskap om det svenska skolsystemet och begränsade kunskaper i svenska språket. Två ytterligare saker är att lärare och skolläda inte tar sig tid att hitta vägar för att nå föräldrarna och att det saknas rådgivning, vägledning och skriftliga dokument på modersmålet om hur skolsystemet fungera. De här faktorerna gör det svårt

att bygga en stabil grund mellan hem och skola. Det försvagar även föräldrarnas roll i hemmet och i samhället som helhet (Bouakaz, 2009).

I *läroplanen* (Lpfö 98/10) står det att förskolechefen har det övergripande ansvaret för att se till att verksamheten bedrivs i enlighet med målen i läroplanen, uppdraget i helhet och att chefen även har ansvar för kvaliteten. Det står också att chefen har ansvaret för att förskolans mål och sättet att arbeta på når alla föräldrar och att samarbete mellan förskolan och hemmet utvecklas. Vi som pedagoger har i uppdrag att följa läroplanen, det har även cheferna. Det står inte i läroplanen att modersmålet skall vara avgörande för att nå föräldrar, utan att det är chefens uppdrag att se till att alla föräldrar nås. Borde inte då cheferna informera sina anställda om att läroplanen finns tillgänglig på flera modersmål? Alkafir (2010) menar för att samarbete ska skapas mellan föräldrar och pedagoger från olika kulturer krävs det respekt och förståelse för varandras tankar. Som pedagog eller lärare måste man ta uppdraget om föräldraskap på stort allvar, man måste aktivt lära sig om elevernas bakgrund.

I förskolan möter vi pedagoger många barn och föräldrar med olika kulturer och bakgrunder. För att vara en medveten pedagog anser vi att det är viktigt att utgå ifrån ett sociokulturellt perspektiv. Med det menar vi att man ska se varje möte som ett lärande möte, där man lär av varandra. Säljö (2000) menar att lärande sker genom interaktion mellan människor. Respondenterna belyser vikten av att prata öppet om olika traditioner, det skall vara roligt och alla skall kunna delta. Pedagog 2 säger att med bra information förstår föräldrarna att det inte innebär att barnen konverterar genom att delta på lucia och andra traditioner som vi har. Säljö (2000) skriver att lärande är en aspekt av all mänsklig verksamhet, i varje handling och i varje samtal ger individer eller grupper oss en möjlighet att ta med sig någonting som man kommer att använda i framtiden (Säljö, 2000). För att göra föräldrar mer delaktiga i verksamheten anser vi att det är viktigt att bjuda in föräldrar och ta till sig deras lärdomar och traditioner.

Föräldrakontakt

När det gäller föräldrakontakt så menar flertalet av respondenterna att den sker vid tamburkontakt, utvecklingssamtal, föräldramöten mm. De anser att det är då de har chans att nå ut till föräldrar och göra dem delaktiga. Vi förstår respondenterna när de talar om denna typ av föräldrakontakt. Dessa möten anser vi är mer värdefulla för pedagoger då de vill få ut information. Pedagog 5 påpekar att vi har all världens hjälpmedel så som bilder som kan visas, digitalkamera och photostory. Vidare säger hon att det är viktigt att använda sig av alla hjälpmedel vi har så att alla föräldrar förstår vilket språk man än talar. Respondenterna tycker att den pedagogiska dokumentationen bör genomsyra verksamheten. Bilder på barnen och vad de gjort under dagen är en viktig del. Lenz Taguchi (1997) skriver att när man använder sig av pedagogisk dokumentation kan man se barn och händelser om och om igen. Via en gemensam reflektion kring det vi ser kan vi ifrågasätta, tänka och lyssna på varandra. Den pedagogiska dokumentationen skall användas som ett kollektivt arbetsverktyg mellan barn, pedagoger, föräldrar och förskolan. Här tycker vi att alla föräldrar kan vara med på ett eller annat sätt, reflektionen kring dokumentationen gör att vi lär av varandra.

Kanske borde man som pedagog tänka om och skapa möten där inte information skall ges ut, utan möten som skapar gemenskap. Pedagog 1 säger att de har diskuterat mycket om de verkligen skall ha traditionella föräldramöten eller om de skall tänka om så att det passar alla föräldrar. Hon berättar även att de har föräldratemamöten en gång i månaden.

De kan innehålla allt från svenska traditioner, barnböcker, språk och till barnens hälsa. Det här känner vi är ett väldigt bra sätt att arbeta på för att nå föräldrar och inte bara använda sig av de traditionella mötena. Benckert,S m.fl. (2008) menar att om föräldrar förstår vad som sägs och upplever en gemenskap blir det mycket roligare att delta på förskolans olika möten.

Benckert,S m.fl. (2008) ger många bra tips på hur man kan göra föräldrar med annat modersmål än Svenska delaktiga i förskolan. För att stödja barnets förståelse kan man använda sig av en skrivbok, där både föräldrar och pedagoger kan skriva upp ord som är bra att kunna då barnet inte kan vissa begrepp på svenska. Pedagoger kan bjuda in äldre syskon, mor/farföräldrar, grannar som kan barnets språk och kan komma till förskolan och berätta sagor. Det är viktigt att våga be om hjälp av föräldrar och släkt för att hjälpa barnet så mycket som möjligt i förskolan med språket.

Observationer

Dokumentationen som var synlig på förskolorna bestod mest av information - och förbudslappar. Vid intervjuerna berättade fler av respondenterna att man inte skulle använda sig av svåra och krångliga ord. Vi förutsatte då att detta även skulle gälla den synliga dokumentationen i tamburerna vilket det inte gjorde. Informationen som vi såg tydligt bestod av långa meningar och svåra svenska ord. Eftersom vi såg att många av månadsbrev hände kvar på barnens fack frågar vi oss om det är det bästa sätt att nå ut till föräldrar, särskilt föräldrar med annat modersmål. Vi tycker att första intrycket är viktig, vad man möts av i tamburen skall vara välkomnande och upplevas positivt. Möts man av förbudslappar och annan negativ information som man kanske inte ens förstår kan första intrycket bli negativ. Som förälder kan man då känna sig stressad och ovälkommen. Ladberg (2009) skriver att man kan uppmärksamma familjernas språk på många sätt i förskolan. Bland annat så kan man be föräldrar skriva ord eller fraser på sitt språk som man kan pryda väggen med. Hälsningsord som välkommen kan stå på alla familjers språk och kan visas tydligt i hallen. Detta gör att föräldrar och barn känner sig bemötta på ett positivt sätt när de kommer in till förskolan.

Metoddiskussion

Till den här studien har vi använt oss av ett kvalitativt synsätt. Vilket har varit bra eftersom vi ville få fram respondenternas tankar och åsikter. Dock är det vi som har tolkat svaren och det hade kanske sett annorlunda ut om det gjordes av någon annan. Något man också måste tänka på är att det är få respondenter som har medverkat och därför går det inte att generalisera svaren. Vi valde att använda semistrukturerade intervjuer och observationer. Vi tror att intervjuerna gav oss mer information och personliga svar än vad en enkätundersökning hade gjort. Detta gjorde det möjligt för oss att ställa följdfrågor, vilket vi ofta gjorde under intervjuerna. Respondenterna var väl medvetna om ämnet eftersom vi skickade ut information och frågor i förväg. De hade då chans att fundera på sina svar vilket vi upplever har gjort respondenterna tryggare vid intervjutillfällena. Det gjorde det även möjligt att ställa frågor i den ordning som kändes bäst och följdfrågor kunde ställas utifrån svar och situation. Detta anser vi gav oss mer utförliga svar som vi har kunnat använda i studien. Att intervjuerna gjordes på respektive förskola tycker vi var bra, det gjorde respondenterna avslappnade. En svårighet som uppkom vid intervjuerna var att hitta tid, då pedagogerna har svårt att komma loss från barngruppen och personalbrist. Vid intervjuerna var båda närvarande vilket vi tycker var positivt då vi uppfattar och tolkar svaren på olika sätt. Till intervjuerna använde vi oss av

en diktafon, vi tycker det är ett bra verktyg då man kan lyssna på intervjuerna upprepande gånger. Diktafonen var till stor hjälp vid transkriberingen.

En bidragande faktor till att vi inte hade något bortfall tror vi berodde på att vi tog hjälp av andra studenter för att få kontakt med förskolorna. Vi visste att intresset för vårt ämne var stort hos pedagogerna. Vårt val av förskolor var strategiskt då vi valde en förskola där ca 50 % av barnen hade annat modersmål än svenska och en där ca 99 % hade annat modersmål. Detta gav oss variation i svaren, men om mer tid hade funnits så hade det varit intressant att jämföra svaren.

Observationerna gav oss inte så mycket material som vi hade hoppats på. Men om mer tid hade funnits så kunde man ha deltagit i verksamheten för att observera miljön och möten mellan pedagoger och föräldrar.

Slutord

Studiens syfte var att undersöka hur pedagoger kan göra föräldrar med annat modersmål än svenska delaktiga i förskolan. Utifrån vårt resultat anser vi att de fem återkommande faktorerna som förhållningssätt, inskolning, kultur, medvetenhet och föräldrakontakt är avgörande, för att kunna göra föräldrar med annat modersmål delaktiga i förskolans verksamhet. Pedagoger som arbetar i förskolan bör vara insatta och överens med sitt arbetslag vilket förhållningssätt man vill ha. En utgångspunkt är att man tillsammans går igenom läroplanen och vad den säger om förhållningssätt. Inför inskolningen skall pedagoger ha skaffat sig information om familjen för att kunna erbjuda en bra start. Begreppet kultur skall ifrågasättas och diskuteras, varje pedagog skall fundera över, vad betyder kultur för mig? Något som vi anser skapar mindre hinder och problem är att man som pedagog är insatt i kulturella skillnader. Däremot är alla människor individer och skall inte ses som en grupp. När det gäller medvetenhet tycker vi att pedagoger skall kunna vara självkritiska. Man måste vara medveten om att det jag gör inte alltid är rätt, man kan mötas på halva vägen och våga erkänna när man har gjort fel. För att skapa goda föräldrakontakter kanske man skall se över sina traditionella möten som man har på förskolan. Istället kan man erbjuda andra möten som skapar glädje och gemenskap oavsett språkkunskaper och kulturella skillnader. Gör man detta tror vi att föräldrar känner sig avslappnade och trygga. Detta ger föräldrar en positiv inställning vilket gör att deras engagemang och delaktighet ökar. För att uppnå allt detta behöver man chefernas stöd och uppmuntran till fortbildning. Även lärarutbildningen tycker vi borde erbjuda fler kurser som berör ämnet att möta andra kulturer och hur vi pedagoger kan arbeta på bästa sätt för att få alla delaktiga.

Vi lever i ett mångkulturellt samhälle, alla som jobbar i förskolan kommer på ett eller annat sätt komma i kontakt med föräldrar som har ett annat modersmål än svenska. Vilka erfarenheter och kunskaper man bär med sig in i det mötet kan bli avgörande för hur föräldrarnas delaktighet visar sig. Därför måste vi som arbetar i förskolan inta ett interkulturellt förhållningssätt. Vi måste bli mer kunniga och förstå vad det innebär att arbeta på ett interkulturellt sätt. Den här studien har väckt många tankar för oss och den har gett oss idéer på hur vi kan göra föräldrar med annat modersmål än svenska delaktiga i förskolan.

Det finns inte bara ett ord som beskriver en bra lärare. Åke Kernell pratade på sin föreläsning (100129) om olika dilemman lärare hela tiden ställs inför. Undervisningsyrket är ett mer komplext yrke. Det räcker inte med goda ämneskunskaper för att vara en bra

lärare. Man måste kunna känna av vad som är rätt eller fel. Som lärare måste man oftast väga sitt svar. Vi kan inte bara vara på ett sätt. Det räcker inte att bara t e x vara lyhörd utan också bestämd, inte bara förstående utan också inspirerande mm. Vi står hela tiden på en gungbräda och utgår ifrån, aldrig antingen – eller, alltid både – och.

Fortsatt forskning

Det hade varit intressant att intervjua föräldrar med annat modersmål än svenska för att få deras perspektiv på delaktighet. Vad de ser för hinder och möjligheter. Deras tankar på hur vi pedagoger kan göra annorlunda för att få en större delaktighet. Tycker de att alla har samma förutsättningar?

En annan intressant studie hade varit att intervjua kommunerna för att ta reda på vilka förutsättningar de erbjuder pedagogerna på deras förskolor. Hur de jobbar med delaktighet och föräldrar med annat modersmål än svenska. Vad de har för mål och framtids planer.

Referenslista

- Alkafir, N. (2010). *Föräldrasamverkan i förändring – handbok för pedagoger*. Stockholm: Liber
- Allén, S. (2003). *Prismas Svenska ordbok*. Göteborgsuniversitet.
- Beckman, C & Forsling, J. (2009). *Från kulturkrockar till kulturmöten: affärskommunikation över kulturgränser*. Malmö: Liber.
- Benckert, S m.fl. (2008). *Flerspråkighet i förskolan - ent referens – och metodmaterial*. Stockholm: Myndigheten för skolutveckling.
- Bjørndal, C R.P. (2005). *Det värderande ögat*. Stockholm: Liber
- Bouakaz, L. (2009). *Föräldrasamverkan i mångkulturella skolor*. Lund: Studentlitteratur
- Eriksen, Hagtvet, B. (2004). *Språkstimulering Del 1: Tal och skrift i förskoleåldern*. Stockholm: Natur och kultur
- Hundeide, K. (2006). *Sociokulturella ramar för barns utveckling*. Malmö: Studentlitteratur
- Håkansson, G. (2003). *Tvåspråkighet hos barn i Sverige*. Lund: studentlitteratur
- Johansson, B, Svedner, PO. (2010). *Examensarbetet i Lärarutbildningen*. Uppsala: Kunskapsföretaget AB
- Ladberg, G. (2003). *Barn med flera språk – Tvåspråkighet och flerspråkighet i familj, förskola, skola och samhälle*. Stockholm: Liber
- Lahdenperä,P. (2004). *interkulturell pedagogik i teori och praktik*. Studentlitteratur
- Lenz Taguchi,H. (1997). *Varför pedagogisk dokumentation*. HLS Förlag: Stockholm
- Lunneblad, J. (2006). *Förskolan och mångfalden En etnografisk studie på en förskola i ett multietniskt område*. Göteborg: Göteborgs Universitet
- Pramling Samuelsson, I, Sheridan, S. (2006). *Lärandets grogrund*. Lund: Studentlitteratur
- Stukat, S. (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur
- Säljö, R. (2000). *"Lärande i praktiken – Ett sociokulturellt perspektiv"*. Norstedts förlag
- Styrdokument**
Göteborgs skolplan 2009/2010
- Utbildningsdepartementet (2010). *Läroplan för förskolan, Lpfö98*. Stockholm: Fritzes

Föreläsning

Kernell, Å. (100129) Göteborgs Universitet

Elektroniska källor

<http://sv.wikipedia.org/wiki/Kultur>, hämtad 2011-02-27.

<http://sv.wikipedia.org/wiki/M%C3%A5ngkulturell>, hämtad 2011-02-27.

<http://sv.wikipedia.org/wiki/Sociokultur>, hämtad 2011-02-27.

.

Bilagor

Bilaga 1

Intervjufrågor

1. Hur länge har du jobbat inom förskoleverksamheten?
2. Hur länge har du jobbat på den här förskolan?
3. Har ni många föräldrar med annat modersmål än svenska här?
4. Upplever ni att föräldrarna är engagerade i er verksamhet?
5. Hur visar sig det?
6. Upplever ni att det är någon skillnad mellan ”svenska” föräldrar och de som har ett annat modersmål?
7. Vad tror ni det kan bero på?
8. Hur arbetar ni för att göra dem delaktiga?
9. Ser ni några problem/hinder för att nå de föräldrar som har ett annat modersmål?
10. Har du några tips eller idéer som vi kan ta med oss?

Hur går ni ut med information? Veckobrev, tamburen mm.

Hur går ni till väga på föräldramöten, finns det någon plan för hur man ska nå alla föräldrar oavsett språkkunskaper?

Bilaga 2

Anhållan om tillstånd för att använda era intervjuvar i en undersökning inom ramen för ett examensarbete vid lärarutbildningen vid Göteborgs universitet.

Vi är två studenter som utbildar oss till lärare vid Göteborgs Universitet. Vi skall nu skriva den avslutande uppgiften inom lärarutbildningen som är vårt examensarbete och som ger oss vår lärarbehörighet. Arbetet motsvarar 10 veckors heltidsstudier och skall vara klart i april.

Examensarbetets syfte är att undersöka hur pedagoger kan göra föräldrar med annat modersmål än svenska mer delaktiga i förskolan. För att kunna besvara dessa frågor behöver vi samla in material genom intervjuer och observationer.

På er förskola kommer undersökningen att genomföras under v 7. Vi vill med detta brev be er pedagoger om tillåtelse att delta i vår studie. Allt material kommer att garanteras anonymitet. De förskolor/enheter/klasser som finns med i undersökningen kommer inte att nämnas vid namn eller på annat sätt kunna vara möjliga att urskilja i undersökningen. I enlighet med de etiska regler som gäller är deltagandet helt frivilligt. Ni har rättigheten att intill den dag arbetet är publicerat, när som helst välja att avbryta deltagandet. Materialet behandlas strikt konfidentiellt och kommer inte att finnas tillgängligt för annan forskning eller bearbetning.

Vad vi behöver från er är att ni skriver under detta brev.

Sätt således ett kryss i den ruta som gäller för er del:

- Jag vill delta i undersökningen
- Jag vill inte delta i undersökningen

Datum:

Underskrift:

Har ni ytterligare frågor ber vi er kontakta oss på nedanstående telefonnummer:

Med vänliga hälsningar

Jenny Wikström tel: och Katarina Stefanovic tel:

Handledare för undersökningen är Ivar Armini

Kursansvarig lärare är Torgeir Alvestadan och Björn Haglund , Göteborgs universitet